

IZ IZRAZA na obrazu tega Japonca bi bilo sklepati, da se ne počuti dobro pod ameriško okupacijo, brčkone ker je tudi obtožen zločinov. Toda njegovemu cesarju, ki je prav gotovo večji zločinec kakor on, se pa še vedno dobro godi.

Italija problem za ves svet in i za samo zase

Zavezniško poveljstvo ne služi načelom
demokracije. — Utrjevanje italijanske
reakcije. — Primorski dnevnik kaznovan

Italija je poleg Perzije, Kijatske in Japonske nedvomno na konferenci velike trojice v Moskvi najtežji problem. Težaven radi tega tudi, ker se je po preračunanem načrtu anglo-ameriške in svetovne reakcije znova utrjuje za kroge, ki so krivi njenega propada, njenega fašizma in vojne in bi spadali med vojne zločince namesto med demokrate v svoji novi "krščansko demokratični stranki", kateri načeljuje Alcide de Gasperi.

Prvi klerikalni predsednik vlade
Gasperi je prvi klerikalni voditelj, ki je postal predsednik italijanske vlade, od kar se je osvobodila izpod papeštva in je Sveti oče postal takozvan jetnik v večnem mestu. Mussolini je odpravil jetništvo, papež pa je v isti pogodbi dobil oprostitev iz izoliranja italijanskega klerikalizma.

Kako je prišlo, da so po tolikem času zavezniške okupacije v Italiji dobili baš klerikalci tolikšno moč, je znano. Od vsega začetka so v zavezniškem vrhovnem poveljstvu odločevali v Italiji taki Angleži in Američani, ki verujejo samo v stari red in v demokracijo pod kapitalizmom, kakršen je na Angliškem in v Ameriki. A ker je v Italiji doigral, ni v nji več mesta zanj. Namreč je deželo zavozil že v prejšnji vojni in po vojni ga je rešil Mussolini. Sedaj bi angleški in ameriški kapitalizem rada otela Italijo nazaj za družabni red njune sorte, pa ne gre. Tam pač ni niti najmanjših pogojev več za družabno uredbo, kakor jo še poznamo v od sila bogatih Zed. državah.

Kaj naj bo Italija?
V kapitalističnem in klerikalnem svetu sta o bodočnosti Italije samo dve mnenji. Ali pa, ako hočete, pravzaprav eno. Pravi: Italiji ohranimo kralja, jamčimo ji njeno cerkev, protežirajmo papeža, garantirajmo ljudem njihne imovine,

pa bo ostala to povsem krščanska in seveda s tem tudi demokratska država, v smislu klerofašistične ideologije.

Ako torej hočemo, da se Italija kreta po sličnih potih kakor se je pod Mussolinijem in prej, je potrebno, prvič, zavirati vsa levičarska stremeljenja, ki ga predstavljajo socialistična stranka pod vodstvom Pietra Nennija, komunistična pod vodstvom Togliattija in pa takozvana akcijska stranka. Poleg teh je še precej drugih levičarskih struj, ki so proti vsakršni spravi s tistimi sloji v Italiji, ki so bili mora za njeno obubožano ljudstvo.

Nesreča je, da zavezniško vrhovno poveljstvo ne razločuje v teh trenutkih drugega kot vprašanje, ali si za socializem, oziroma, kakor sedaj pravijo, za komunizem, ali pa si za krščanstvo in demokracijo, torej za nekako približno uredbo, ki nam tu v Zed. državah nudi izobilje. Visoki zavezniški oficirji in visoki zavezniški civilni uradniki zavezniške vojske vlade v Italiji so iz tiste demokratske šole, ki verujejo, da kapitalizem, izkoriščanje, ki je dovoljeno privilegijem, in pa tiste male svo-

(Konec na 4. strani.)

ČEMU V KONGRESU TOLIKO VPITJA O POSOJILU NAŠE VLADE ANGLIJI?

Po dolgotrajnih pogajanjih med ameriško in angleško vlado je bil narejen sporazum, da ameriška vlada nakloni Angliji približno štiri in pol milijarde posojila, ker je tako tesno združena v našem ekonomskem omrežju, da moramo v tej krizi bodisi z njo, ali pa trpeti z njo vred posledice polomov. Anglija je bila dolgo dobo prvenstvena komercialna sila in njen denar je veljal tudi v papirju kot čisto zlato kjerkoli na svetu. Veljavo še vedno ima in Anglija smatra, namreč trgovska, bankirska in industrijska Anglija, da če jo sedaj, ko je v vojni obubožala kot še nikdar doslej, puste Zed. države na cedilo, bo to nam prav tako ali pa še bolj v škodo kakor nji. In potem — kaj — potem pač prebrati in "komunizem".

Kongresnik Celler iz New Yorka se je izrekel proti posojilu iz razloga, ker to ni pomoč drugemu kot Veliki Britaniji. Kongresnik Knutson iz Minnesote je dejal, da je zoper raditega, ker to (posojilo) ni drugega kot pomoč v financiranju socializacije Anglije.

Kongresnik Celler iz New Yorka je dalje dejal, do bi to posojilo "pomagalo" proketo veliko socializmu doma (v Zed. državah) in imperializmu v inozemstvu.

Tako gredo ti očitki od tam in od tukaj, dasi se gre razmeroma za malenkostno vsoto. Štiri in pol milijarde kredita dobi Anglija v tej deželi — ne posojila v zlatu, pač pa kredit. In za ta kredit mora urediti svoje gospodarstvo tako, da bo kupovala tukaj in ob enem v svoji mednarodni trgovini vsikdar upoštevala, da se Zed. država ne sme izrivati v zlic njenim privilegijem v nobeni deželi na svetu.

Anglija je "nam" dolžna že iz prve svetovne vojne okrog šest milijard. Jih ne bo nikdar plačala. To je jasno. A te bo, namreč, ako ji posojilo damo na tak način, da si bo iz vojne opomogla in mogla na mednarodnem trgu napraviti toliko dobička, da bo zmogla obligacije.

Ameriška posojila Angliji bodo glasom tega sporazuma vrnjena in ob enem zavirala program delavske vlade za socializacijo. Zato bo "socializem", kot po vseh znamenjih izgleda, prišel tja veliko pozneje kot pa je dometval prvak socializma Karl Marx.

Težave Švedske z begunci

Na Švedskem je bilo meseca novembra še zmerom okrog 125,000 beguncev, več tisoč pa se jih je do tedaj že vrnilo, posebno Norvežani in Danci. Največ težav ji delajo begunci iz Poljske, baltičskih dežel, iz Rusije in Nemčije. To so večinoma taki ljudje, ki so kolaborirali s Hitlerjem ali na licu mesta ruvarili proti Rusiji, ali pa se aktivno borili proti nji v Hitlerjevi armadi. Sovjetska vlada je v drugi polovici tega leta rekla švedski vladi, naj ji te begunce vrne, ker jih ima na podlagi mednarodnega vojnega prava pravico zahtevati. Vlada v Štockholmu je v to pristala in beguncem sporočila, naj se pripravijo na odhod, kajti ruske ladje že čakajo nanje. Begunci pa so protestirali, da v Rusijo nikakor ne, in začeli so pretiti z masnim samomorom in drugi pa z gladovno stavko. Nekateri so pretnjo res izvršili, mnogi pa si le skušali vzeti življenje. Ker se napram Rusiji čutijo krivim,

je naravno, da ji ne bi prišli radi v pest. Na Švedskem je tudi nad trideset tisoč finskih otrok, ki so pod oskrbo švedskih dobrodelnih zavodov in švedske vlade. Beguncev iz baltičskih dežel je na Švedskem 27,000, poljskih državljanov je 15,000, dalje je tam še 7,000 beguncev iz Danske, 4,400 iz Norveške in 6,700 iz Finske.

Velik deficit tudi po vojni
V prihodnjem fiskalnem letu, ki se prične 1. julija in bo končano 30. junija 1947, bodo znašali stroški zvezne vlade 50 milijard dolarjev, dohodkov pa predvideva le 30 milijard. Deficita bo torej 20 milijard.

Se večji deficit bo v tekočem fiskalnem letu, toda se nanaša še vedno na visoke vojne izdatke, dočim bo naslednje fiskalno leto že vse "v mirnem času".

Časniški papir podražen
OPA je dovolil podražitev časniškega papirja za \$6 na tona. Dozdaj mu je bila cena \$61 tona.

Človek z znanjem, a brez energije, je kakor lepo opremljena hiša, a brez stanovalcev. — John Sterling.

POMOČ SLOVENIJI PRIHAJA V ČIM VEČJI MERI

Ameriški odbor za jugoslovansko pomoč (The American Committee for Yugoslav Relief) je dne 17. decembra po brzovajnem obvestilu iz Jugoslavije sporočil, da je dospelo v Ljubljano 491,421 funtov relifnega materiala. Ves ta tovor je dopel v neimenovano jugoslovansko luko s parnikom "Albert P. Ryder". Vključuje obleke vseh vrst, šivalne stroje, razne medicinske, konzervirane živila za otroke, mlo, semena itd.

To je bila tretja pošiljatev omenjenega pomožnega odbora v Jugoslavijo v letu 1945. Jugoslovanski Rdeči križ je poročal, da so dospete tja v redu in nepokvarjene, kar gre v priznanje vsem, ki so imeli opravka v tem hvalevrednem relifnem delu.

Tudi privatne pošiljke že prihajajo v slovenske in v druge kraje v Jugoslaviji, kar pričajo zahvalna in pohvalna pisma za dano pomoč. Nad poštnimi pošiljatkami ima kontrola naša dežela le' dokler se jih ne izloži v kakem evropskem pristanišču in potem pa kajpada morajo po mednarodnem poštnem zakonu prevzeti kontrolo in odgovornost zanje poštne uprave vseh onih dežel, po katerih se premikajo, predno jim je doseči cilj, to je, naslov osebe, ali družine, kateri je vsebina poslana.

Vsi v slovenskih lokalnih relifnih odborih v Ameriki se trudijo, da se nabere pomoči potrebnim čimveč. In nadaljni uradi, katerim načeljuje omenjeni Ameriški odbor za jugoslovansko pomoč, pa se v svojem področju prizadevajo, da pride vse nabrano blago, in vse nakupljeno blago, na naslovljeno mesto.

Ta naloga ni lahka, ker so prometna sredstva skrajno slaba, in ker je pomanjkanje v Evropi tolikšno, da so mnogokje skušnjave večje kot pa vera v poštenje. Tatvine torej bodo, oziroma so bile, a oblasti na licu mesta obljublajo, da bo poštni in drugi tovarni promet čezalje bolj nemoten. In nam v za-doščenje je, da je vse tu nabrano blago res dospelo k onim, katerim je bilo namenjeno.

"Čistko" v Italiji nemogoče izvesti

Namen prejšnje vlade v Italiji pod vodstvom Ferruccioja Parrija je bil izvesti popolno "čistko" — to je, pomesti s fašisti iz javnih uradov. Vršila naj bi se do konca marca 1946, potem bi postavili piko. Toda ko so začeli sestavljati sezname, so uvideli, da so sodelovali z Mussolinijem vsi imoviteži, višja duhovščina in nešteto drugih ljudi, tako da bi bilo treba pomesti vse te titoče in stotisoče ljudi v morje, in še ne bi bila čistka končana. Prizadeti, ki so sedaj združeni v liberalni in krščanski demokratični stranki, so se namenu Parrijeje vlade uprli in poskrbeli, da je moral resignirati. Novi režim je v rokah klerikalca Alcide Gasperija, voditelja takozvane krščansko demokratske stranke.

Človek z znanjem, a brez energije, je kakor lepo opremljena hiša, a brez stanovalcev. — John Sterling.

KOMENTARJI

Ameriški Srbi, oziroma njihni voditelji s škofom Dionizijem na čelu, so poslali veliki trojici na njeno konferenco v Moskvi kabel, s katerim so znova podrezali "v Titovo Jugoslavijo". V svoji poslanici protestirajo proti kršitvi jaltškega dogovora in urgirajo Byrnesa ter Bevina, naj Zed. države in Anglija Titove vlade nikar ne priznajo. Poleg Dionizija je podpisal protest proti Titu predsednik Srpskog Narodnog Saveza L. C. Kristofor (Kristoforovič) in Mile Radaković, predsednik Srpske Narodne Obrane. Pravijo, da govore v imenu 90 odstotkov ameriških Srbov. Poslali so v Moskvo pravzaprav tri brzovaje: dva Byrnesu in Bevinu, in enega Molotovu z apelom, naj Titu naroči spoštovati v Jugoslaviji demokratične svobodščine, kakor jih je velika trojica obljubila v svojem dogovoru na Jalti. Takih in sličnih protestov in apelov proti Titovemu režimu so voditelji ameriških Srbov že veliko poslali, največ v Washington in London. Dosedaj niso z njimi še nič dosegli in ne izgleda, da bodo v bodoče imeli več sreče.

Chicago Tribune daje prvakom ameriškega srbstva v njihni propagandi proti federativni jugoslovanski republiki precej prostora. In tudi nekaj drugih listov jim pomaga širom dežele. Mož z vprašanjem bi dejal, "le čemu niso vsi ti ljudje bili enako energični tudi v boju proti Hitlerju in Musoliniju, to mi nikakor ne gre v glavo!"

McCormickov dnevnik poroča v isti številki (dne 18. dec.) o zboru zastopnikov ameriških Hrvatov v Chicagu, na katerem so s posebno resolucijo obsodili grozotne razmere, ki jih je Titov režim s svojimi komunističnimi bestijami ustvaril na Hrvatskem. Zbora so se udeležili predstavniki Hrvatske Katoliške Zajednice, člani "mnogih" društev Hrvatske bratske za-

jednice in predstavniki hrvatskih katoliških župnij — torej isti ljudje, ki so do japonskega napada na Pearl Harbor delovali za osiščnega agenta Paveliča ter njegovo "Nezavisno Hrvatsko Državo". In ker govore o terorju, kdo pa more sploh biti večji terorist in večja bestija kot je bil "poglavnik" Ante Pavelič in njegovi "ustaši"?

Hitlerja smo porazili, ne pa še fašizma in fašistov. Kajti ti rujejo in vrtajo dalje v imenu cerkve med Hrvati, v imenu borbe za "osvoboditev Srbije izpod Tita" med Srbi in med Slovenci v imenu kampanje za pomoč beguncev, ki so po skrahiranju Hitlerja in njegovega rajha bežali iz Ljubljane in drugih slovenskih krajev v Italijo, na Korosko in kjer so že mogli dobiti zavetja pred jezo naroda, ki so ga izdajali sovražniku. Zborovalci v Hrvatskem domu na 96. cesti se bi zgražali, ako jim bi kdo, rekdel, da so fašisti. Ampak vendar so delali za razbojnika Paveliča ter šli za njim čez arn in strn, dokler jih ni vstop te dežele opomnil, da odslej, to je, od decembra 1941 dalje, pomagati fašistom ni več varno. In naši katoliški rojaki bi prisegli na vse prste, da jim nagnjenost k fašizmu niti v misel ne pride. Pri tem seveda ne vedo, da se v imenu vere navdušujejo za ljudi, ki so bili Hitlerjevi služabniki in delali zanj, da mu zasnujejo slovenski narod, ki ga je veliki "firer" potem stopnjema pretapljal v "nemški življenski prostor". Ali bi nam hotela Liga katoliških Slovencev v Ameriki enkrat določno pojasniti, čemu so ljudje, za katere nabira milodare, pobegnili iz Slovenije šele ko je v nji Hitler izgubil vso veljavo, ne pa pred Hitlerjem? Torej, četudi se ti ljudje še tako dušajo, da niso fašisti, vendar lomijo kopja in zbirajo v pomoč onim, ki so delovali za Hitlerja in njegov

(Konec na 5. strani.)

PROLETAREC STOPA IZ SVOJEGA ŠTIRIDESETEGA V "NOVO LETO"

Zares je čudno, kako smo mogli tako važen jubilej, kot je bil štiridesetletnica Proletarca, spustiti mimo brez potrkavanja in slavnosti.

Ampak ker ta list ni bil ustanovljen za take stvari, je bil prav v letu svojega štiridesetletnega jubileja še toliko bolj zaposlen v naporih za nalogo, katerim je posvečen od dneva ustanovitve, ki je nekako v decembru 1905 in njegova prva številka je izšla v januarju 1906.

Treba se je bilo v tem letu, kakor v vseh prejšnjih, a posebno še v izrednih časih, kakor so sedanjini, truditi, kako usmeriti list, da bo dosegel višek svojih namenov, da bo koristil do skrajnosti svojih smotrov.

To je list storil v težkih letih druge svetovne vojne, kakor v letih prve svetovne vojne in v vseh vmesnih letih, od kar izhaja.

Stopamo v leto 1946, ki nam obeta velike socialne potrebe, silovit razredni boj v Zed. državah, in pa strašno intrig s strani reakcije za zanetitev tretje svetovne vojne. Pravzaprav vojna niti končana ni bila vzlic nemški in japonski kapitulaciji, in oborožeanje se nadaljuje. Sicer drugače kot nekoč, ampak s pogubnejšimi učinki.

Pri Proletarcu in v JSZ smo si prizadevali pomagati našim smotrom po svojih najboljših močeh. Ker je med nami demokracija, so jo nekateri razumeli drugače kot drugi in nastali so neprijetni incidenti, a ne taki, ki bi mogli Proletarca postavljati v slabo luč. Kljuboval je nasprotovanjam uspešno tudi na znotraj, ne samo proti vnanjim sovražnikom. Nekateri ljudje, ki so nam bili načelno zmerom blizu, sicer niso nameravali hudega, a dogodilo se je, da so se v svojih nazorih v tolmačenju demokracije zmotili in pri tem tudi zgrešili mednarodna socialistična načela, ki temelje na principih razrednega boja, ne na formah take demokracije, ki jo po svojem okusu buržvazija, kapitalizem in pa cerkev priznava.

Ko s prihodnjo številko stopi Proletarec v svoje enoinštirideseto leto, mu bo to v ponos, in vsem, ki so delali ali pa še delajo zanj in bodo nadaljevali.

Unijam ne obeta "Novo leto" drugega kot boje

Staro leto se poslavlja v zgodovino in znamenju poskusov ustvariti mir po svetu in ob enem v znamenju strahovitega razrednega boja, ki divja posebno v Zed. državah in drugod pa je kapitalizem že toliko omagal, da je pripravljen bodisi v kompromise, ali pa je že kapitalizem. Npr. na Čehoslovaškem. V Franciji ne kaže več rog in v Jugoslaviji so tuji kapitalisti ob svoje privilegije, domačih pa se je novi režim kar na kratko iznebil z določbo, da so vsi pravico do imovine izgubili vsled svo-

jega sodelovanja z okupatorji. Na Angliškem se veliko prerekajo zastran socializacije, ki jo je delavska stranka obljubila uvesti v času volilne kampanje v veliko večji meri kakor pa jo je sedaj, ko je vlada popolnoma v njenih rokah. Toda ker ne soglašajo z revolucionarnimi principi, in pa ker je ves ekonomski ustroj imperija Velike Britanije odvisen za svoj obstanek od svoje imperialistične uredbe, si sedanja delavska vlada ne upa dalj kot kolikor smatra, da je po razvojni poti možno doseči v sedanjem okviru anglosaške

demokratične miselnosti in ekonomije. Zato je delavska vlada mnoge razočarala, toda ne tistih, ki si niso od nje mogli pričakovati drugega kakor je v takih okoliščinah možna doseči. Kajti predno bo Anglija, ki je sedaj — pa naj to prizna ali ne, le nekaka satelitka ameriškega kapitalizma — zmogla kaj izdatnega doseči za socializem, bo morala imeti v ta namen socialistično oporo v Zed. državah. Take moči pa sedaj v tej deželi ni še. Pravzaprav je še nikdar ni bilo tako malo, kot jo je sedaj. Kajti načelno socialistično

gibanje, pa naj bo pod zmernimi ali radikalnimi označbami je zrušeno in socialistične ideje uveljavljajo — seveda v kolikor jih — od leta 1932 dalje ljudje, ki se prištevajo k pristašem kapitalizma, a ob enem so za nekaj "new deal", drugi pa se na shodih dušajo za "navadnega človeka", pa za "free enterprise" ob enem. Posledica vsega tega je, da v Zed. državah to leto zaključujemo z okrog pol milijona delavcev, ki so na stavkah. In še hujše bo v "srečnem in veselem novem letu" 1946.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

VSI SMO ZA SVOJCE, A JE

DOBRO BITI TUDI ZA VSE

Ko je bilo sporočeno o obnovitvi poštne zveze med Zed. državami in Jugoslavijo, smo takrat v tem listu med drugim rekli, da bodo prihajajoča pisma oznanjala same slabe strani: ta in ta je bil ubit, lačni smo, vse je požgano, "beli" (Rožmanovi in Rupnikovi ljudje) so pobegnili, dobili smo novo vlado, prodajalne so prazne in privatnih nič več ne bo, ker jih nadomeščajo zadrage.

In v naših komentarjih je bilo poudarjano, da bodo ljudje tam tožili svojcem tukaj ne samo kako je bilo slabo v vojni, ampak tudi denuncirali drug drugega. To je naravno, ker se je to godilo tam od prvega dne Hitlerjeve in Mussolinijeve invazije, pa do njunega padca. In tudi pozneje. In ker je to pač ena največjih človeških slabosti — moti tudi veliko drugače poštenih ljudi. Moti jih namreč v tem, ker bodisi vsled predsodkov, ali tuge, ali pa kakšnih svojih posebnih nazorov ne zapopadejo, da je ta človekova šibkost bila glavna zapreka v revolucijah, v uporih, v stavkah in celo v bojih, vzemimo za primer — kampanje za obvarovanje naprednosti v naših naprednih podpornih organizacijah v Zed. državah.

Napačno je misliti, da bi v Sloveniji tvoji in moji ljudje ne bili ubiti, če ne bi bilo partizanov. In popolnoma napačno pa je slediti tistim, ki trdijo, da bi Slovenija ostala nepožgana, neporušena in sploh da bi vsa Jugoslavija bila sedaj na konju, če bi "komunisti" ne pričeli vojne proti Mussoliniju in Hitlerju. Sicer se ti ljudje ne izražajo tako, ker so toliko previdni, da borbe proti osišču niti omenjajo ne, pač pa le trdijo, da ker je Jugoslavija majhna, Slovenija pa še veliko bolj, čemu bi se njeni prebivalci rajši ne udali v usodo in mirno čakali mirnega konca vojne in potem pa v miru dalje živeli?

Borbe ne poznajo takih pravil, kar priča med drugim zgodovina kmečkih bojev po Slovenskem zoper tlako, in nato zgodovina obrtnikov in delavcev proti fevdalnemu sistemu in aristokraciji. V uporih se dogodi nič koliko napak. Denunciacije so pogubile nešteto življenj. Ampak ljudje, ki se zavzamejo v borbi za svobodo tvegati vse, ne morejo in ne smejo imeti v vidu le hibe uporov, ampak cilje upora. V Jugoslaviji so zmagali cilji.

KAJ BO Z "ZDRUŽENOSTJO"

"ZDRUŽENIH" NARODOV?

V Londonu že mnogo tednov brez posebnega šuma razpravljajo mednarodna komisija združenih narodov — Rooseveltova označba za to ustanovo — kako naj se zedini, čemu in pa v kakšne namene. Vse to ji je že določil pokojni Roosevelt, kar se je v njegovih proglaših lepo slišalo, a na sestankih velike "dvojice", potem na pomembnih "velike trojice" in končno na sejah "velike petorice" pa ne več tako mikavno.

Vseeno, od konference v San Franciscu, ko se je z idejo ustanovitve združenih narodov prvič pričelo v organizirani obliki, pa do sestanka pripravljalnega odbora v Londonu, se je izvršilo veliko zgodovinskih sprememb, kar omenjeni odbor postavlja pred vprašanje, da-li je bilo njegovo dosedanje delo kaj vredno in ako je bilo, kam odslej dalje?

To, da so združeni narodi združeni samo na papirju, ni nikomur skrivnost. Tudi ne, da nimajo v ničemer prave soglasnosti, samo tri vesile. Prvazprav dve. Ali pa — po pravici rečeno — nobena, ker se vzlic prizadevanjem ne morejo vsoglasiti za enotnost v svojih motivih niti tri dežele: te so Zed. države, Sovjetska unija in Velika Britanija.

K njihni družbi sta prišteti tudi Kitajska in Francija in imenujejo se vse skupaj za "veliko petorico". V Moskvi so na konferenci, ki se je pričela v začetku decembra, bile zastopane samo prve tri in bo menda tako ostalo še prillčno časa, ker Kremlin noče zraven držav, ki so bile v vojni bolj po imenu kakor pa da bi kaj velikega prispevale k zmagi.

Zed. države se zavedajo, da so v borbi za poraz nacizma v Evropi in drugje največ pripomogle, Moskva pa smatra, da je Sovjetska unija največ žrtvovala in da je do izmed zmagovitih treh omenjenih veslel posledice vojne najdalj trpela in z največjimi izgubami.

Kaj naj v očigled teh trenj med državniki treh vodilnih vesel stori konferenca združenih narodov, ki bo začela s svojim prvim rednim zborovanjem meseca januarja v Londonu? Prej je bila Anglija interesirana le kako protektirati zavezniške pošiljatve Sovjetski uniji v pomoč v Murmansk in v Arhangel, a sedaj jo zanima še bolj, kako usoglasiti svoje ambicije z ambicijami Sovjetske unije, ki jih goji in poudarja vsepovsod po Sredozemlju in še marsikje posebno sedaj, ko je konec vojne. Ni verjetno, da bomo zmagali v tej tekmi, ker je naša vlada pač brez pravega programa za bodočnost in brez razumevanja za socialne probleme.

Predsednik Truman je dne 19. decembra odločil, kdo naj zastopa našo deželo na prvi konferenci združenih narodov, ki se prične 10. januarja v Londonu. In potem se bo nadaljevala za kakršno mesto se že odloči. Sklenila pa je že, da naj bo glavni stan v Zed. državah.

Osebe, ki jih je predsednik Truman imenoval za prvo ame-

VRHNJA SLIKA je iz sedmega novembra 1945, ob priliki slavnostne obletnice boljševiške revolucije. Stalina ni med njimi in takrat so šinile v svet govornice, da je umrl, da je nevarno bolan, da je odstavljen itd. Na spodnji sliki iz enega leta prej je tudi Stalin, ki se je do tedaj udeležil vsake proslavne boljševiške revolucije in imel v vladi in njenih proglaših glavno besedo. Minulo jesen ga je v vladnih poslih nadomestil Molotov, o Stalinu pa je bilo poročano, da si je vzel zaslužene počitnice in jih odšel uživati na jug ob Črnem morju. Na vrhni sliki je Molotov drugi od desne proti levi, in na spodnji četrti od desne, tretji od desne pa je Stalin. Dne 17. decembra t. l. je bilo poročano, da se je Stalin vrnil s počitnic na Krimu v svoj glavni stan v Kremlinu v Moskvi okrepan in svež za nadaljevanje dela v svojih odgovorno stih.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Rasti, rasti smrečica...

"Samo enkrat v letu je Božič! Mama, samo enkrat..." Mudilo se nama je z bratcem. Naslednji dan je bil že badnjak (dan pred Božičem) in peka — nevaren čas za sitnarenje.

"Drugod imajo drevice vsako leto, mi pa ne. Letos pa bo, kaj ne, mama, letos bomo tudi mi imeli hojico..."

Da je smrečič škoda, zato ker jih imamo premalo. "Saditi, saditi! Ne sekati jih!"

"Druge je škoda! O, da! Ampak tista ki raste ob izgonu — tiste ni škoda čisto nič! Kaj bi tam! — O, samo letos..."

Vse na skrivnoma sva pozlatila že precej orehov in lešnikov — piškavcev, da sva jih lahko 'nasadila'. Tudi jabolka sva si od ust odtrgavala. "O, mama, samo letos hojico..."

Pletla sva vsak svoj "lanček" — papirnato verigo. Kakor dva jastreba sva planila na vsak odrezek, ki je padel od sestričnih škarij. Delala je 'rože' za v kot in se najine gonje za smrečico ni udeleževala. Zanj se tudi ne bi spodobilo, ker je bila že 'večja'.

Nadlegovati očeta ni kazalo. Če bi rekel 'ne', bi prej zvezde skapale z neba, nego bi se on premislil. Zato sva bila le materi za petami. Ko se je naposled najinega naravnost vzgledno vtrajnega 'hojiceanja' naveličala, sta se z očetom na skrivaj pomenila.

Midva sva bila trdno prepričana, da ga je pridobila, kajti takoj po opoldanskem obedu je oče vzel v roko sekirico, pa dejal: "No, pa pojdimo..."

In šli smo. Midva za očetom? Kaj še! Pred njim...! Kakor dva črička sva veselo čričala, pa gazila na celo dokaj visok sneg. Od časa do časa je bilo treba počakati, da sta naju došla oče in pa najina sapa. Strašno se nama je mudilo. Pri sreču pa slovesno, o!

Že zdaleč sva jo ugledala in jo

riško delegacijo v redno zbornico združenih narodov, so večinom iz konservativnih krogov. Dasi je imenoval med njimi za našo zastopnico tudi ženo pokojnega predsednika, Mrs. Eleanor Roosevelt, ni verjetno, da bi mogla biti ona v ameriški deputaciji narodov bo odločil in jo vodil naš državni oddelek.

Ko se je ustanovljalo prvo društvo narodov pod vodstvom Wilsona, je bilo zanj v Evropi silovito navdušenje. O razvoju lige narodov je našim čitateljem vredno prečitati članek v Ameriškem družinskem koledarju leta 1939, ki ga je priredil urednik tega lista po svojem povratku iz Švice in drugih krajev Evrope.

Iz raznih poročil je razvidno, da je sedanja organizacija združenih narodov še celo bolj na šibkih nogah kakor je bila prejšnja liga narodov. Takrat je imela saj ogromno moralno pomoč med množicami različnih dežel, a sedaj so ljudske mase kar nekam brezbrizne za vse to. Si pač mislijo, "oni odločujejo in bodo pač zavozili morda še bolj kakor zadnjič."

V Moskvi niso nič kaj zato, da bi v organizaciji združenih narodov večina odločevala. To se glasi kot da so sovjetski diplomati proti demokratični uredbi novega društva narodov. Resnica je, da se boje glasov, ki se obračajo po navodilih. Ameriška vlada n. pr. kontrolira že samo na tem kontinentu v društvu narodov nad 20 glasov, vrh tega ima tudi Kitajska in pa še nekaj drugih držav na svoji strani. In Anglija tudi precejšnje število.

Združeni narodi so torej razdeljeni v "bloke", kar pomeni vse kaj drugega kot združenje. Morda se bodo na svojem prvem glavnem sestanku meseca januarja o tem domenili in se izrekli za združenost, namesto za ustvarjanje okoliščin, ki bi vodile le v nova oboroževanja in v tretjo svetovno vojno.

vsjo zasopla pokazala očetu:

"Tamlje je..."

"Da, tam je. Ko se bo v našem kotu sušila, ne bo več tam..." je odvrnil mirno, a resno, prereno za najino prekipajoče veselje. "In ko bo nazadnje v peči zgorela, je ne bo več nikjer..." je stresel na najino že manj vroče veselje še drugo merico svoje hladne resnobe. Nato še tretjo: "Nihče je ni gojil, nihče zalival ob suši. Sto in stokrat so jo goveda pohodila. Pa si je le nekako pomagala od tal, sama čisto samaherna! A zdaj prihajamo mi s sekiro. To bo zanjo konec. Konec!" je za spoznanje poudaril. Govoril je tako, kakor da bi se pogovarjal sam s seboj:

Nič več se nama ni mudilo. Še prehitro smo se bližali. Tudi ne več pred očetom, ampak za njim sva menčala. Tiha, kakor dva pogrebnika. Ne smeje se in ne čeblja, kdor žveči pelin. In midva sva ga imela polna usta... Kake tri korake pred njo se je oče ustavil, češ, le naglejša se je, razbojnika vidva!

Skoro vsa ogrnjena v debeli sneženi plašč je stala pred nami. Plašč se je v zimskem solncu biserno svetlikal. Skozi belo obokane globoke line je gledal mrak in mir.

Oče je s palcem preizkušal ostrino sekirice.

Spogledala sva se z bratcem, in jaz sem malodušno zmignila z rameni. Z veliko težavo sem gohtala grenkobo. Bratec je gledal v tla in pozabil zapreti usta.

O smrečica, o hojica! Kaj bo do jasilce v kotu, pa golobček z rdečimi očmi in rdečim kljunom; golobček iz papirja in vate, na nitko privezan in na široko razpet, da se bo sukal na desno in levo, ko se bo kadilo iz božične skledje... Kaj vse to, ako ne bo hojice s svetlo zvezdo na vršičku? Ako ne bo pozlacenih orehov in lešnikov in jabolk z zlato penico na muhi — ako ne bo vsega tega kam obe-

siti! Pa najin pisani 'lanec'...

In se je brat našobil, pa se uprl. "Eh, kaj bi znišljali! Drvo je drvo!" ter si odločno obrisal nos v rokav.

Počasi se je ozrl oče, kakor da se je šele zdaj spomnil naju dveh. Pomolčal je, nato pa: "Drvo je mrtvo. Tole pa je še drevo, živo in rastoče. Ko bo pod našo sekiro padlo, ondaj bo mrtvo, ondaj bo drvo."

In je znova otipal sekirico, pa krepko koračil. Zgibalo se je — zajec je skočil izpod smrečice in se hitro zgubil za grmovje. Samo vejica nad vznožjem se je še majala, kakor da mu maha v slovo. Še smo gledali za zajcem, ko je onostran grmičevja brisal v klanec in izginjal v beli dan.

"Le beži!" je dejal oče. "Ko se boš vrnil, ne bo več strehe. Pa še ptecam povej, tistim, ki so imele tu notri jerperge, da bodo drevi zeman čivkale tod okoli..."

Naju je zopet kakor pozabil. Zdelo sva predse, kakor dva zavrzenca, kakor za na dno pekla zrela grešnika. In ker nisva zinila ne črne ne bele, je menda še zmerom dvomil, ali ne naju že dovolj zmehčal, ali ne. Pa je stopil vstran, se pripognil in zapisal v sneg: Vesel Božič...

"Na, vidva se pa podpišita!" je dejal rahlo porogljivo in se ozrl ter počakal, dokler nisva zaničala z glavo. "Nečeta? Hm, i mene bi bilo sram..." Pa saj živili ne poznajo črk, nimajo kalendarov, ne nič. In drevo ne zna moliti očenaša. Zadnjega!" Pri tem je zopet otipal ostrino.

"Aaa, zadosti smo se napostavali! Dvakrat bom zamahnil, tretjič ne bo več treba," in je stegnil levo, da bo smrečico nagnil na stran. Ali preden jo je dosegel, so ga že štiri majhne rdeče roke prijele zadaj za suk-njo, ga držale in vlekle, vlekle nazaj. "Ne, nikar-tee..." "Pa ni tre-baa..." je jeknilo in zajokalo iz naju, da skoro nisva vedela kdaj.

"No," je zmignil z rameni, "če nečeta, pa ne bom." In je smrečica s svojim plaščem vred ostala nedotaknjena.

Tiha in poparjena popoldne, taka in še bolj sva bila zvečer. Sestra je stikala 'cvete' v 'rože'. "Lep paradiz bo, ne?"

"Hojice ne bo..."

"Kdo pravi, da ne?!" je pošetpala. Dali nisva pri večerji opazila na očetovi suknji lepih zelenih igljic... In je položila prst na usta. Na starem preluknjem rešetu se je sušil pobarvani mah in rokavaj rafije, tudi pobarvane. Na vprašanje, čemu zelena rafija, se je samo skrivnostno nasmihavala in mežikala.

Drugi dan, na badnjak popoldne, nama je bilo vse jasno. Oče je prinesel hojico. "Na, da se ne bosta držala, ko repni olupk..."

Ze na prvi pogled je bilo to drevec kaj čudno. Ko sva si ga pa od blizu natančneje ogledala, sva takoj vedela, zakaj je tako čudno 'izrastlo'. Oče je nekje naklestil smrečjih vej, jih potem se prirezal in obrezal, pa jih, — spodaj dalje, proti vrhu krajše — čvrsto privezal ob kolček. Sestra je 'deblo' ovila z zeleno rafijo.

"Bolje nekaj, ko nič," je de-

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Snega imamo dovolj. V Bufalu, N. Y., pravijo, da ga imajo že štiri čevlje. Sedaj jim ni bilo reba popevati tiste pesmi, katera ti že leta brenči v ušesih okrog Božiča: "I am dreaming of a white Christmas." Tudi prias ne. Božič je bil res bel to leto.

Na naših čikaških ulicah je še vedno gnječa. Naj bo dež, led li pa sneg — nobena stvar ne prepreči navdušenega pohoda cupčevalcev. Kot izgleda je bilo o za naše trgovce izredno dobro leto.

Sploh se dela pri nas vse na lebelo. V tem mesecu je bilo v Chicagu enajst umorov — in več kot polovica teh — nerešenih. Ali so to malenkosti. Glavni pokolj se vrši na naših ulicah in cestah, brez da omenjam neštevilne nezgode, katere se vršijo zadnje čase na naših železnicah. Samo v mesecu oktobru je bilo ubitih ali povoženih do smrti od avtomobilov več kot 3800 ljudi v tej deželi. Da nismo zaostali v mesecih novembru in decembru, je skoro gotovo. To so ogromne številke, katere stalno naraščajo.

Naši fantje prihajajo v vedno večjem številu domov. Veliko izmed njih je razočaranih, "ne samo ker ne morejo dobiti stanovanja, ampak tudi glede dela ni vse tako, kot so mogoče sanjali kje na pacifičnih otokih. Tudi drugače se jim zdi čudno. Uvideli so, da oni, kateri so ostali doma, ne vedo nič o vojni. In kadar ti veterani čujejo čudne izraze in se bolj čudna vprašanja, čes, kaj pa z Rusijo, kdaj bomo pa udarili po nji, se fantje vprašujejo, "mar še ni bilo dovolj?"

Na srčco je še vedno dovolj pametnih ljudi v tej deželi, kateri ne mislijo na način kot jim predpisujejo razni Hearsti in McCormicki. In ravno sedaj, ko se končava leto, je precej zelo dobrih znamenj glede tega.

Po svetu

Pat. Hurley je napravil s svojo resignacijo veliko uslugo ne samo Kitajcem, ampak tudi tej deželi. Stvari so postale jasnejše ne samo v Washingtonu (kjer je bilo zelo potrebno), ampak v splošnem mednarodnem pogledu. Cunking ne bo tako aroganten sedaj, ko ni več starega Hurleyja v ozadju. In mogoče je prišel čas tiste reforme za katere se tepejo kitajski sovjeti.

O delu konference velike trojice, katera zboruje v Moskvi, se sedaj ko to pišem, še ne ve ničesar. Bilo bi zelo dobro za Evropo in za ves svet, če bi ti fantje napravili kaj nekaj dobrih sklepov. Stalin se je, kot pravijo, povrnil v Moskvo čil in zdrav, kljub temu, da je kerne-lova Tribuna po najboljših virih pisala, da je bil prvič zelo bolan, menda neozdravljivo, drugič, da ga je po zelo dobrih virih dognano, težko ranila neka gledališka igračka, v katero je bil menda zaljubljen. In ker naš kernal vedno piše resnico, je pač čudno, ko sem danes opazil v isti Tribuni, da je Stalin zopet zdrav in na delu v Kremlinu.

Jugoslovanski intriganti, kateri se potepajo po svetu, še vedno pridno rujejo proti novoproglašeni uniji jugoslovanskih republik. V tem njim pridno pomagajo tukajšnji naši in poljski reakcionarji. Sedaj se obračajo na angleško in ameriško vlado, naj njim v imenu demokracije priskoči na pomoč.

MacArthur dela dobro delo med Japonci. Nekateri ciniki v tej deželi vprašujejo, če bi ga ne bilo treba poslati rajše doli na naš jug, kjer je precej sličnih reform, katere je on upeljal na Japonskem, potrebno uvesti. Ali položaj na Javi in v Sumatri

jala mati in prikrivala muzanje. "Ko bo napleteno, bo lepo," je kimaje zatrjevala sestra in težko zadržavala smeh.

"No, pa je volk sit in koza cela," je vsaj navidezno resno menil oče.

Koza je ostala res cela, ampak volk ni bil posebno sit. Vkljub temu sva bila zadovoljna, da se je izteklo tako, kakor se je. Posihmal pa sva rastoče smrečice gledala kot smrečice, in ne več kot božična drevesca.

Ob koncu leta

To leto, katero kmalu zatone, bo po pestrosti dogodkov in po brzini, v kateri so se vrstili, ostalo pomembno v zgodovini. V tem letu se je končala vojna z Nemčijo in Japonsko. V tem letu je umrl predsednik Roosevelt, katerega danes ta dežela zelo pogreša. V tem letu so bliž Milana obesili za pete največjega širokoustnega bahaha, kar jih je še nosila zemlja — Mussolinija. In v tem letu je padlo gnezdo ncmškega fašizma — Berlin, kjer je tudi poginilo precejšnje število ostudne nacijske golazni, kot na primer Goebbels in menda — Hitler.

Eksplodzija atomske bombe, katera je strelala svet ter z razvozljanjem atomske sile odprla novo dobo, katere še ne razumemo, se je tudi izvršila to leto. In v tem letu se je izvršilo tudi to kar smo vsi želeli: Osvobojenje naše zemlje, zemlje, katera je namočena s krvjo stoisočev naših mučencikov — Jugoslavija.

Nekje doli na hrvaški zemlji gnjijejo kosti prvaka naših upornikov — Matije Gubca. V davnih temnih dnevih je stal na čelu naših kmečkih upornikov, katerih geslo je bilo kot je pisal Valvasor: "Za staro pravdo!" Kronan je bil na razbeljenem prestolu in z razbeljeno krono na glavi je umrl na zagrebškem trgu.

Dolgo, dolgo je od takrat — in duh upora je ležal utrpel vsu stoletja... Ali ne mrtev. Vduh upornika Gubca in njegov bojni krik se je ponovno razleglo po slovenski, hrvaški in srbski zemlji. Samo to pot je bil nepremagljiv, katerega niso mogli zadušiti ne izdajalci in ne okupatorji. Krik, kateri doni še danes: "SMART FASIZMU! SVOBODA NARODU!" Prijatelji, ne pozabimo njih!

je glede stališča zaveznikov zelo žalosten.

Ob koncu leta

To leto, katero kmalu zatone, bo po pestrosti dogodkov in po brzini, v kateri so se vrstili, ostalo pomembno v zgodovini. V tem letu se je končala vojna z Nemčijo in Japonsko. V tem letu je umrl predsednik Roosevelt, katerega danes ta dežela zelo pogreša. V tem letu so bliž Milana obesili za pete največjega širokoustnega bahaha, kar jih je še nosila zemlja — Mussolinija. In v tem letu je padlo gnezdo ncmškega fašizma — Berlin, kjer je tudi poginilo precejšnje število ostudne nacijske golazni, kot na primer Goebbels in menda — Hitler.

Eksplodzija atomske bombe, katera je strelala svet ter z razvozljanjem atomske sile odprla novo dobo, katere še ne razumemo, se je tudi izvršila to leto. In v tem letu se je izvršilo tudi to kar smo vsi želeli: Osvobojenje naše zemlje, zemlje, katera je namočena s krvjo stoisočev naših mučencikov — Jugoslavija.

Nekje doli na hrvaški zemlji gnjijejo kosti prvaka naših upornikov — Matije Gubca. V davnih temnih dnevih je stal na čelu naših kmečkih upornikov, katerih geslo je bilo kot je pisal Valvasor: "Za staro pravdo!" Kronan je bil na razbeljenem prestolu in z razbeljeno krono na glavi je umrl na zagrebškem trgu.

Dolgo, dolgo je od takrat — in duh upora je ležal utrpel vsu stoletja... Ali ne mrtev. Vduh upornika Gubca in njegov bojni krik se je ponovno razleglo po slovenski, hrvaški in srbski zemlji. Samo to pot je bil nepremagljiv, katerega niso mogli zadušiti ne izdajalci in ne okupatorji. Krik, kateri doni še danes: "SMART FASIZMU! SVOBODA NARODU!" Prijatelji, ne pozabimo njih!

Za nas ob koncu leta

Caka nas veliko dela. Ne samo tu v tej deželi, katere državljeni smo, ampak kot delavci, da organiziramo naše silce; kajti vse kaže, da se industrialni boj šele začneja. Potem je naše časopisje, brez katerega smo brezmočni. Ter končno pomoč našim bratom in sestram v domovini, kateri so vredni vsega, kar jim moremo dati. To je samo nekaj namigljajev smeric, v katerem bomo morali vrniti naše delo v prihodnjem letu.

Ob koncu bi se rad zahvalil vsem sodrugom in prijateljem Proletarca za njih velikodušno prispevanje za ruski relif ter v sklad "Tristoterih". Tudi v tem letu bomo apelirali na vas, kajti razumljivo je, da so glavni viri delavskega časopisja — delavski naročniki — in delavski prispevki. Kot skromni dopisnik Proletarca se vam zahvaljujem za naklonjeno pomoč in ob enem kličem: Sodrug, ne pozabimo na naš list, kateri je v vseh križah stal na pravi strani in s katerim zremo neustrašeni v bodočnost. Na delo sodrug! Ob enem želim vsem čitateljem in prijateljem Proletarca srečno in veselo Novo leto 1946.

Tole mi ne gre v glavo?

Tole mi ne gre v glavo?

Tole mi ne gre v glavo?

Tole mi ne gre v glavo?

Tole mi ne gre v glavo?

Tole mi ne gre v glavo?

Tole mi ne gre v glavo?

Tole mi ne gre v glavo?

Tole mi ne gre v glavo?

Tole mi ne gre v glavo?

POVESTNI DEL

IVAN VUK:

"NI POTREBEN"

Cunje sò bile na njem, ko je stopil v sobo. Zunaj pa je škripal mrz. Vprašal sem:

"Česa želite?"
Zadrega mu je bila na očeh in v grlu ga je držalo, ko je rekel:

"Pomoči bi rad. Podpore."
"Ali ste organiziran?"
Zmedel se je.
"Nisem," je spregovoril in obrnil oči v stran. "Nekoč sem bil."

"Kaj ste?"
"Delavec. V gramozni jami delam. V akord, na kvadratni meter. Ali sedaj je zmrznjeno in se ne da."

"Kje pa stanujete?"
"V jami, v baraki."
"V tisti, ki je kakor kakšna pasja hišica?"
"Podstavek je iz cementa," se je opravičeval, "in zastoj ga imam."

"Pa ni mrzlo v tisti luknji?"
Počasi je dvignil ramena, kakor da hoče nekaj vreči raz njih.

"Koliko pa zaslužite na dan?"
"Zaslužek ni enak... O, ko bi bil enak, bi vsaj vedel koliko zaslužim. A tisti, ki imajo jamo v zakupu, mi plača kakor se mu zdi. Po 200 K na teden, včasih, ali to je redko in le po leti, tudi 400 K. Pa še to le tedaj, ko se gramoz in pesek izvaža. O, ko bi mi plačal to, kar naredim, bi šlo. Imel bi pa teden do 800 K. A tako..."

"A tako, ako se ne izvaža?"
"Nič."
"Kako pa živite potem?"
Zopet je zmajal z rameni počasi, težko.

"Daje mi predujeme. Tako po 50 K, po 100 K na teden."
Gledal sem na njegove koščne roke. Dva prsta na desnici sta bila odrezana pri prvem členu, majhen pa je manjkal.

"Ali ste invalid?"
Pogledal je na roke.
"V tovarni mi jih je odtrgalo. A to ni nič. Radi tega bi lahko delal tudi težka dela. A imam kilo. Ta me ovira."

"Ste jo tudi dobili v tovarni?"
"Tudi."
"Odkodnino so vam plačali?"
"V bolnico so me zapeljali in mi vrnilo knjižico."

"Potem ste se pa lotili gramozna in peska?"
"Potem sem se pa lotil gramozna in peska."
Resniranost je bila v njegovem glasu, kakor pri človeku, na smrt obsojenem.

"Pa vendar... Pritožili se bi in zahtevali, da se vam vaše delo takoj izplača, a še ne le, ko izvažajo."
Grenko se je nasmehnil.

"Gospod, stanovanje imam prosto. Pa mi vzamejo še to. Kam pa naj potem grem z ženo in otroci?"

Obup se je slišal iz njegovih besed.

"Vi ste oženjen?"
Tedaj sem naenkrat začutil vso težo, ki je ležala na tem človeku v cunjah, ko je zunaj škripal mrz.

"Saj to je, kar me je gnalo, da sem prišel prosit," je rekel, kakor bi vzkliknil opravičilo. "Žena mi je povila dvojnica."
"Dvojnica?"

Udarilo me je. Na mah se mi je zdelo, da vidim drobni, nežni telesi dveh detet, ki ležita v mrzli sobi in ju zebe. Komaj porojeni bitji človeški in že je krivica položila na nju svoje kremplje, da ju muči.

"Pa sta zdrava?"
Drugega nisem mogel vprašati v svoji grozi, ki me je objela. "Sedaj sta zdrava," je rekel. "Ali vse skupaj mi umre, ker nimam s čim kuriti. V gozd hodim in surovo vejevje nosim. To se pa strašno kadi. Bojim se, da se vsi zadušimo."

"A gospodar, kaj on?"
"Prosil sem ga, pa pravi, da sedaj nima nič denarja."

"Razbojnik," je kričalo v meni. Dvoje-, troje-, četverkratni razbojnik. Na toplem sedel in nima denarja. Sit je in nima denarja. Pije vino in mu je dobro, a tam v baraki pa zmrzujeta dve nežni komaj porojeni bitji in mati ju doji lačna in premrzla.

Nisem strpel. Moram videti to na lastne oči, ker je skoraj neverjetno, kar mi je naslikal človek. Morda je vse to le bajka, pravljica...

"Z vam pojdem! ... Ali smem?"
"Prosim!"
Ni bila bajka, ni bila pravljica, kar sem videl. Se strašnejša resnica je bila, nego mi jo je naslikal. Zakaj to, kar sem videl, me preganja v spanju in mi greni zaloga pri kosilu in večerji.

Naj vam povem: Majhna sobica z enim oknom. Samo štiri kvadratne metre ima. Železna, zarjavela peč v kotu. Na nji se kuha, ako je kaj dati v lonec, ž njo se greje, če je s čim greti. Miza je zbita iz desek, stolov ni.

Postelja je, kakor so postelje v policijskih zaporih. Mesto slamnjače — da ne omenim modroce, ki jih ni — so deske. Na nji leži žena-mati dvojnica, odeta s starim ponošenim ženskim plaščem. V sobi je mrzlo, da se vidi para, kako se jo izdihava. Na mizi stoji zabojček, tako, kakor ga imajo trgovci za makarone.

V tem zabojčku ležita drug poleg drugega, zavita v nekakšne cunje, v raztrgana krila, otročička in spita. Nosek je rudeč, licea bleda, najbrž od mraza?

"Koliko sta stara?"
"Danes je trinajst dni," je odgovoril.

Ozrl sem se po njem, po očetu, ki je stal in nalahno drgetal. "Vas zebe?"
"Ne bo nič hudega," je rekel. "Ali nimate kakšne zimske suknje?"
"Pokril sem z njo otročička," je zakašljajal.

In res sem videl, da sta poleg cunj iz starih kril še pokrita z nekako, suknji podobno cunjjo. Oče je dal vse, da obvaruje svojja majhna mraza, sam pa trpi zimo.

Ogledal sem se po sobi. Ne zato, da vidim, kakšna je, to sem videl že na prvi pogled, nego zato, da se zberem, da zadušim tisto, kar je kipel v prsih. V kotu sem zagledal zmečkan papir. Stopil sem in ga pobral, tudi le tako, da pridobim časa.

"To je od javne pomoči," je pojasnil.
"So vam kaj dali?"
"Nisem potreben," so dejali. Zravnal sem papir in čital: "Prosillec se obvešča, da se mu zaprosena podpora ne more podeliti, ker je ni potreben."

Gledal sem v papir in v zmečkane gube. Videl sem v njih vso zaničevalno jezo do mozga izkoriščenega človeka nad ironijo in zasmehom tistih napisanih besed. In zopet se mi je pred očmi pojavila druga slika. Sumeča ulica in kožuhi in boe in tople suknje. Gostilne in kavarne, gledališča in bari, kabareti in vse, vse kar ima na razpolago zasebna lastnina, za sebe prisvojena. In ta ulica sodi in piše:

"...ker ni potreben."

Ko sem odhajal, je iz bližnje gostilne nesla dekla v loncu juhe in košček kruha. Skrbno je imela zavito, da bi nikdo ne videl.

To kar je bilo v loncu in tisti košček kruha je bilo njeno, od ust pritrano, da bi imela mati dvojnico kosilo in večerjo. In še to je morala skrivati, da bi je ne videli. Zakaj ne spodobu se pomagati tistim, "ki niso potrebni."

Kedaj sem se vrnil v mesto, ne vem. Zavedel sem se, ko me je objel šum in smeh in čebljanje brezskrbnih, v kožuhe in boe oblečenih.

"Sodoma," mi je reklo v prsih. "Sodoma. Tudi ti doživiš svoje žveplo in ogenj."

Madžarska podržavila rudnike
Dne 15. dec. je madžarska narodna zbornica sklenila podržaviti vse rudnike, ob enem pa je uvedla pogajanja za odkodnino, ki jo naj dobe prejšnji lastniki. To so večinoma angleški in francoski kapitalisti. Kar je bilo nemških, jim je odrečena vsa odkodnina.

AGITATORJI NA DELU
Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so štete na bazi polletnih naročin. Namreč agitator, ki pošlje eno celoletno, je zabeležen v tem seznamu z dvema polletnima.

Anton Zornik, zap. Penna	45
Louis Barbarich, Milwaukee, Wis.	22
Joe Koršič, Detroit, Mich.	16
John Krebel, Cleveland, O.	16
Anton Shular, Arma, Kans.	12
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	10
Frank Cvetan, Johnstown, Pa.	8
Martin Judnich, Waukegan, Ill.	5
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	4
John Kosin, Girard, O.	4
Angela Zaitz, Chicago, Ill.	4
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	4
Anton Slobodnik, Crested Butte, Colo.	4
Frank Primozich, Milwaukee, Wis.	3
Frank Stih, Sheboygan, Wis.	3
Matt Malnar, Willard, Wis.	3
Frank Klun, Chisholm, Minn.	2
Joseph Snoy, Bridgeport, O.	2
Kaytan Erznocih, Red Lodge, Mont.	2
Luka Groser, Chicago, Ill.	2
Joseph Mihelich, E. Helena, Mont.	2
John Teran, Ely, Minn.	2
Frank Remitz, Rock Springs, Wyo.	2
Albina Kravnja, Glencoe, O.	2
Anton Tomšič, Oakland, Calif.	2
Frank Volkar, Maple Heights, Ohio	2
Martin Gorenc, Arma, Kans.	1
Skupaj 4 tedne (od 15. nov. do 13. dec.) 184 naročin, prejšnji izkaz (4 tedne) 209 naročin.	

Nekdaj V RIMU Sedaj

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Ta kolona je zadnje čase izostala dalj kot pa bi človek rad videl. Vzrokov ne bom navajal, ker bi to bilo brez pomena. Aktivnosti, kolikor jih je bilo v tem času so bile sledeče:

George Smrekar, Aliquippa, Pa., je poslal 4 naročnine, provizijo pa dal v tiskovni sklad. To je že njegova stara navada.

Anton Tratnik, Diamondville, Wyo., je poslal dve naročnini, to pot novi. Pravi, da še vedno dela vsak dan, sedem v tednu in mu primanjkuje časa za agitacijo, toda "storil bom kolikor bom mogel," omenja v pismu.

Joe Koršič, Detroit, Mich., se je zadnji čas lotil agitacije za ta list v avtnem mestu in uspeh je bil izredno dober. Poslal je 28 in pol naročnine, med katerimi je osem novih. **John Zornik** pa je poslal 2 naročnini in še en oglas za koledar.

V Chicagu smo bili sledeče aktivni: **Angela Zaitz** 6 naročin, **Frank Zaitz** 6 in \$5 v tisk. sklad, **Chas. Pogorelec** 16 naročin in \$11 v tisk. sklad. **John Potokar** dve naročnini (nove), **Luka Groser** 8 naročin, **John Morsi** je obnovil naročnino in ker se ni mogel udeležiti klubove priredbe je poslal \$2 v tisk. sklad.

Martin Judnich, Waukegan, Ill., je poslal 15 naročin in \$2 v tiskovni sklad.

Cleveland, O.: John Krebel je poslal 48 naročin in \$7 v tisk. sklad, ki jih je prispeval **Leo Poljšak**. Pravi, da je koncert "Zarje" izborni uspel, kar seveda tudi nas veseli. **Joseph F. Durn** je poslal 2 naročnini in \$3.75 v tisk. sklad. **Jože Kodrič** pa nam piše: "Nimam časa, da bi šel okrog za naročniki, za enega pa vseeno pošljem. Ako bi vsak naročnik storil tako, pa se bi kmalu podvojilo število Proletarčevih naročnikov. Pošljem \$5 za omenjeno naročnino in kar je več naj gre v tiskovni sklad."

Joseph Ovca, Springfield, Ill., je poslal 4 naročnine ter \$1 v tiskovni sklad ter članske prispevke za klub in Prosvetno matico od kluba in društva 47 SNPJ.

Joseph Jereb, Miami, Fla., je obnovil naročnino in prispeval \$5.50 v tiskovni sklad ter naročil koledar za 1946.

Louis Barbarich, Milwaukee, Wis., je poslal 22 naročin in \$1 v tiskovni sklad. Lojze je nekaj hud, ker še ni koledarjev. Ker pa je razumen, ve, da ni zakasnitev nastala namenoma, pač pa ker si pomagati ne moremo. Ljudje, ki kupujejo naš koledar, ga bodo kupili, pa tudi ako je malo pozno. **Frank Primozich**, tajnik federacije SNPJ, pa je poslal tri nove naročnine. Upamo, da se bo potrudil ter jih dobil še več.

Anton Zornik, iz zap. Penna je bil nedavno na agitaciji tudi po drugih krajih Penna in nekaj tudi v Ohio. Uspeh je bil dober. Poslal je 70 naročin, med njimi 7 novih. Malo jih je, ki bi tako vztrajno vršili svojo nalogo, in Tone jo izpolnjuje v polni meri, bodisi v lepem ali gdem vremenu.

Anton Taskar, Helper, Utah, je poslal dve naročnini.

Leo Zevnik, La Salle, Ill., dve naročnini, provizijo pa podelil tiskovnemu skladu, kot običajno.

John Prudich, Willoughby, O., je obnovil naročnino in zraven še dodal \$2 za tisk. sklad.

Joseph Jež, Warren, O., je poslal dve naročnini.

Ludvika Yoxeyja v Pueblu, Colo., sem videl, ko sem se pred kratkem tam udeležil pogreba mojega brata Mihaela. Izročil mi je 12 naročin, od katerih sta bili dve novi, provizijo \$4.50 pa je dal v tisk. sklad. Ludvik se mi je potožil, da radi revmatizma, ki ga muči, težko vrši svoje agitacijske posle, pa je priporočal, da se naj dobi koga drugega na njegovo mesto. Po daljšem razmotranju je sklenil, da svojo nalogo obdrži, rad pa bi dobil malo pomoči od somišljenikov tam. Bi bilo res dobro, če bi mu kdo nudil pomoč pri agitaciji in prodaji koledarja. Saj je bilo včasih v Pueblu več agitatorjev in nekateri od teh so se zmerom tam. Kako fantje in moške, če bi res pomagali Yoxeyju, bilo bi mu v velikem olajšanju, listu pa v pomoč.

Anton Tomšič, Oakland, Cal., je poslal 2 naročnini, provizijo pa v tisk. sklad.

Anton Shular, Arma, Kans., je poslal 14 naročin, **Martin Gorenc**, pa eno novo in \$1 v tiskovni sklad.

Frank Cvetan, Johnstown, Pa., je poslal 18 naročin in še 5 oglasov za koledar.

Jacob Ambrozich, McKees Rocks, Pa., je poslal \$2 tiskovnemu skladu.

Frank Klun, Chisholm, Minn., 2 naročnini in \$2.25 v tiskovni sklad.

Joseph Snoy, Bridgeport, O., 2 naročnini, 75c v tisk. sklad in članske prispevke za klub "Naprej" št. 11 JSZ.

K. Erznocih, Red Lodge, Mont., 6 naročin in \$2.25 tiskovnemu skladu.

John Kosin, Girard, O., je poslal 4 naročnine, \$1 v tiskovni sklad ter svoj oglas za koledar.

Milan Kocanovich, Rochester, Mich., je obnovil naročnino in zraven dodal \$7 v tisk. sklad. To je njegov vsakoletni običaj.

Joseph Mihelich, East Helena, Mont., je poslal dve naročnini, provizijo pa ukazal pristi v tiskovni sklad.

Frank Klemenc Brownston W. Va., mi piše: "Priloženo je nakaznica za \$15, to je za obnovo moje naročnine, 6 koledarjev, ostalo \$3.60 pa naj gre v tiskovni sklad."

John Teran, Ely, Minn., je poslal dve naročnini.

Frank Remitz, Rock Springs, Wyo., je poslal dve naročnini.

Frank Stih, Sheboygan, Wis., tri naročnine.

Matt Malnar, Willard, Wis., tri naročnine.

Frank Volkar, Maple Heights, O., dve naročnini, provizijo pa tiskovnemu skladu.

Anton Slobodnik, Crested Butte, Colo., je poslal štiri naročnine.

Štirideset milijonov Kitajcev brez doma
Vojna v Aziji, ki je trajala dalj ko kje drugje, je pripravila 40 milijonov Kitajcev ož domove. Pomaga jim UNRRA, dokler si ne najdejo novih prilik za preživljanje.

ALI PRIDE DO STAVKE V JEKLAJSKI INDUSTRIJI

Pueblo, Colo. — Gornje vprašanje je važno za stotisoče delavcev in drugih, ki so zainteresirani na tem problemu. Ali se je še spominjate — stavke jeklarskih delavcev — pred petindvajsetimi leti? Upam, da take nič več ne bo. Takrat je trajala nad tri mesece in bila izgubljena za delavce. Ali med takrat in sedaj je velika razlika, posebno v načinu kako smo bili delavci organizirani. Takrat so se delavci unije v naglici oprijeli in jo tudi naglo zapustili, čim se je izkazalo, da ni znamenj za unijsko zmago. To je bila pač šola, kakor vedno, ko se gre med delom in kapitalom — ali med gospodarjem in hlapcem. Tedaj ni bilo nobene kolektivne pogodbe ali zakonov v zaščito unij, temveč le sila — oborožena sila, ki je v industrijskih sporih bila vedno na razpolago industrijskim kapitalom. In to v demokraciji, na katero se posedujoči sloj vedno sklicuje.

Vprašanje spora med unijo jeklarskih delavcev in korporacijami glede mezdne lestvice je bilo v ospredju že med vojno, ali radi "zamrznjenih" plač in takozvanega mezdne merila malega jekla ni moglo drugega kot čakati drugačnih razmer. Čim je bilo vojne konec, so take obligacije prenehale in spor je moral na dan.

Na javnem unijskem shodu dan pred volitvami jeklarskih delavcev tega mesta je bilo povedano, da tukajšnji meščanski list noče ničesar objaviti, kar bi bilo v prid unije. Torej je morala unija sama tiskati članke in argumente o svojem stališču in ta tisk razpečavati popolnoma na svoje stroške. Kako je bilo v drugih jeklarskih centrih, ne vem. Ampak ravno v tem, da organizirano delavstvo v veliki meri podpira reakcionarno časopisje, je velik vzrok, čemu mu je na industrialnem polju tako težko zmagovati.

Za primerom je lahko samo pueblsko organizirano delavstvo. Mar ne bi lahko imelo svoj unijski lokalni dnevnik? No, in trgovska komora pa naj bi imela svojega. A tako kot je pa ima ona monopol.

V tukajšnji jeklarni je bilo v času volitev o stavki uspešnih nad pet tisoč delavcev. Glasovanja pa se jih je udeležilo nekaj nad tri tisoč. Čez dva tisoč se jih je izrelo za zvišanje mezd in s tem za stavko, če kompanija zahtevi ne ugodi in en tisoč jih je glasovalo proti. To je, da so zadovoljni z vsem tako kakor je. Tistim, ki niso glasovali, pa je menda vseeno, svet se pač vrtil in kakorkoli se vrtil, oni so na njemu in kakor bo, tako bo! S tem so zadovoljni.

Frank Stih, Sheboygan, Wis., tri naročnine.

Matt Malnar, Willard, Wis., tri naročnine.

Frank Volkar, Maple Heights, O., dve naročnini, provizijo pa tiskovnemu skladu.

Anton Slobodnik, Crested Butte, Colo., je poslal štiri naročnine.

Štirideset milijonov Kitajcev brez doma
Vojna v Aziji, ki je trajala dalj ko kje drugje, je pripravila 40 milijonov Kitajcev ož domove. Pomaga jim UNRRA, dokler si ne najdejo novih prilik za preživljanje.

gibne. Kajti "free enterprise" zahteva v svojih naporih za čimvečjimi profiti proste roke, in ker je politična in ekonomska moč v njegovih rokah, je naravno, da delavcem ne preostaja za glavno obrambo in bojno sredstvo drugega, kakor stavka. In tako se dogaja: unija zahteva za delavce zvišanje mezd, gospodarji pa prično klica-ti demokracijo na pomoč. Uboga demokracija, kako si izrabljana. In pa delavci, kako so naivni, ker si ne znajo v tej deželi še nič politično pomagati. — Ante.

IZ URADA BIG TONYJA

Oakland, Calif. — V prejšnji številki tega lista sem imel dopis naslovljen upravniku, tega pa pišem na splošno. Dotakniti se hočem predvsem vprašanja delavskega časopisja. Delavci brez svojega tiska so kot na bojnem polju vojaki brez municije.

Naš Proletarec stopa v svoje 41. leto. To je borbeni list, ki je od vsega začetka pisal v našo korist in to poslanstvo vztrajno vrši tudi sedaj. Zato bi moral po mojem mnenju prihajati v vsako slovensko hišo. Pa se med nami dobe tudi taki delavci, ki se sicer pristojevo k naprednjakom, a ob enem delujejo zoper Proletarca. To mi ne gre v glavo.

Tako je bilo zapisano nedavno tudi pod velikim vprašajem na Proletarčevi drugi strani, pod možem, ki svoj tako težak vprašaj kot bi bil največji križ, le z muko vzdržuje na sebi. Pa je tisti vprašaj v resnici breme. Kako to, da tak delavski list kakor je Proletarec, pa ne zahaja v vsako slovensko hišo?

Ako bi bil jaz urednik, bi pod tisti vprašaj takole zapisal: "Jaz, Proletarec, sem vaš delavski list. Že nad 40 let sem v ofenzivi za vas. Bojujem se vseskozi za vaše koristi. Toda v zlic mojemu napornemu delu me ne povabite v svojo hišo. Čemu ne, to mi nikakor ne gre v glavo!"

Nekje sem čital poročilo dopisnika dnevnika "Cleveland Press", Mr. Theodore Andrice, da Višnja gora ni porušena. On je bil poslan kot dopisnik omenjenega lista v Slovenijo in v druge kraje Evrope, da se na lastne oči prepriča, kako in kaj. Njegova ugotovitev o Višnji gori je zame vesela novica. Sem od tam blizu doma. Seveda, poleg zadovoljivih poročil prejemamo tudi žalostne novice.

Iz Zagrada pri Skocjanu na Dolenjskem pa sem prejel radostno vest, kjer je brat moje žene doma. Brat ji med drugim piše, da sovražnik Zagrada ni požgal kakor je požgal drugod, in pa da so dosti vina pridelali. Torej ako vina, so tudi še kaj drugega pridelali, da jih bo lahko tolažilo in hranilo.

Ne vem, če bo ta številka dosegla vse naročnike pred novim letom. K nam je daleč in bo vsled zakasnitve na pošti — saj so imeli postarji v praznikih dela kot pravijo da še nikoli — ampak vseeno, srečno novo leto vsem, ki to čitajo in me poznajo, ali pa tudi, če me ne. Posebno še stalnim sodrušnikom Proletarca, kot so Joško Oven, Katka Zupančič, John Chamazar, Joseph Snoy in uredniku za njegove "Komentarje". To vam vsem res prisrčno želi, z vero za boljše leto in za še večje uspehe v agitaciji za naš list vaš

"Big" Tony Tomšič.

LETNA SEJA KLUBA ŠT. 1 JSZ

Chicago, Ill. — V petek 28. decembra bo glavna ali letna seja kluba št. 1 JSZ, na katero ste vabljeni VSI člani in članice, da se je udeležite. Pridimo vsaj enkrat na leto vsi na to sejo, kajti uspeh kluba je odvisen od nas vseh, ne samo dučata članov in članice, ki se redno udeležuje klubovih sej.

Prosimo tudi vse one, ki še niste poravnali za vstopnice zadnje priredbe, da to storite na prihodnji seji, da bo tajniku mogoče podati popolno poročilo o tej priredbi, kakor tudi one, ki ste zaostali s članarino, da jo poravnate na tej priredbi čimprej. Torej, da se vidimo v petek večer 28. dec. 1945!

Tajnik.

Rdeči križ si določil sklad \$100,000,000

Ameriški Rdeči križ si je določil zbrati v svoji prihodnji kolektivi meseca marca 1946 vsoto \$100,000,000.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inosemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:
2657 So. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois

Devetindvajseti november

Spisal ETBIN KRISTAN, gl. predsednik SANSa

Zdi se, kakor da je minila že dolga doba, odkar so partizanske čete in oddelki rdeče armade po krvavem boju vkorakale v Beograd; tudi je preteklo že precej Ljubljane, odkar je zavihral trobojni prapor z zvezdo nad belo Ljubljano. Toda dejansko je bila Jugoslavija osvobojena v petek — 29. novembra 1945 — ko je pred kratkim izvoljena skupščina razglasila federativno republiko Jugoslavije. Brez dvoma bo to v bodoče največji praznik v državi in prav bo tako. S tem bo obenem praznovan 29. november 1943, ko je bila v Jajcu, obdanem od sovražnikov, proklamirana demokratska, federativna Jugoslavija. Borec, ki so se zbrali tam, so gotovo tudi imeli republiko v srcu, toda zavedali so se, da zastopajo samo osvobodene kraje in da se tako važen korak ne sme storiti brez volje vsega naroda, pa so rekli, da bo narod sam s svobodnimi volitvami odločil obliko vlade.

Prav tako je to zgodilo. Kralj Peter, ne drugi, temveč prvi, ki je šel v prvi vojni s srbsko vojsko skozi ves peklen in ni iskal zavetja v tujini, je enkrat dejal Pašiču, ki je takrat že popolnoma pozabil, da je sam nekaj bil član prve Internacionale: "Pazi, Nikola, — Jugoslavija če se razvijati u socialnu demokraciju!"

Mladi Peter, ki bi storil najbolje, če bi dovršil svoje študije in se pripravil za kakšno koristno delo, pa protestira. Kdo ga bo poslušal, kdo se zmenil za njegove proteste? Subašiča in Grola kliče za svoji priči in žuga. Subašič in Grol sta imela vso priliko, da kandidirata v skupščino. Zakaj nista? Zakaj so njuni pristajali morali glasovati brez kandidatov? Dobro sta vedela, da bi se pri volitvah izkazala le slabost njihunega nazadnjaštva, in sta rajša ostala za pečjo.

Še danes govori Peter o nesvobodnih volitvah in se vede kakor da se ne boji glasnega smeha vsega mislečega sveta. Če bi bila opozicija, — ta zmes najraznovrstnejših, med seboj si nasprotujočih elementov — došla vsaj toliko glasov, da ne bi utonili v poplavi združenih osvobodilnih strank, bi se človek še za trenotek ustavil in vprašal, ali ni bilo morda res kaj napačnega štetja ali kakšnih mahinacij. Toda večina, katero so dobili bojevnik za svobodo, se ne da prigoljufati. Lahko bi se po krivem dosegla le s porabo metod, katerih so se posluževali tisti režimi, katerim je v Jugoslaviji, odklenkalo za vedno. Nasilstvo pri volitvah se pa ne da skriti in na to, kar se je na volilno nedeljo godilo v deželi, je pazilo na tisoče oči, tudi dosti takih, ki niso nič kaj prijazno gledali na novi razvoj. In če bi bile opazile kaj nepravilnega, bi se bil slišal odmev iz Londona in Washingtona. Pa se ni...

Na kaj se more Peter še opirati? Da je zapustil deželo, ko je bila napadena, bi se še odpustilo. To so storili norveški, danski kralj, holandska kraljica, celo de Gaulle. Ampak slednji je odšel v Anglijo, da bi se od tam uspešneje boril proti fašistom. Peter pa se ni boril, temveč je rotil ljudstvo, naj čaka. Na kaj? Da bo vse odpeljano v nemška taborišča in da bo vsa zemlja naseljena z Nemci? Narod je bil drugačnega mnenja in kako naj bi sedaj razprostrl roke in ga sprejel kot "očeta", ko se je — po njegovi in njegovih svetovalcev krivdi — odprl prepred med obema v tako važni stvari?

Toda Peter je menda pozabil, česar "njegov" narod ni, namreč da je stal na čelu vlade, ki je varala ves svet z nezasišeno bajko o velikem junaku Mihaeloviču, in podpisal dekret, s katerim je izdajalec bil imenovan za vojnega ministra. Ali mladencu ne gre v glavo, da se je s tem sam postavil na stran izdajstva? Pričačuje, da mu bo narod pel hozana!

Ob početku, ko je "vlada" prispela v London, so nas nekateri njeni odposlanci učili, da razlika med monarhijo in republiko ni tako važna. Za Jugoslavijo pa je. Velik narod kot Angleži si lahko privoščijo kraljevski luksus, dokler se kralj ne vmešava v vladne zadeve. Oče

sedanjega monarha je na nekem banketu izjavil: "We are just figure heads" in se je po tem ravnal. V razmeroma majhni državi pa pomeni monarhija vedno kljko, ki se zbira okrog kralja in v njegovi senci gospoduje brez obzira na narodno voljo in na interese dežele. V Jugoslaviji je bila to čaršija in umevno je, da si njeni člani žele povratek veličanstva. Pokojni Aleksander ob neki priliki dejal: "Jaz razumem republiko, razumem absolutno monarhijo, ne razumem pa ustavne monarhije." In jadril je tako, da je monarhija postala diktatura. Tudi takrat on ni bil absoluten, pač je bila čaršija. In če bi se Peter vrnil v Beograd, bi se to ponovilo, oziroma nadaljevalo. Ker pa je ljudstvo sito tega, je glasovalo za republiko, kajti ko je volilo, je vedelo, za kaj gre.

Tako je Jugoslavija resnično nova in odprta ji je pot, s katere so odstranjene nekdanje zapreke, ovirajoče naravni razvoj in vsak napredek. Na to pot je menda mislil Peter prvi, ko je dupal in govoril Pašiču. Ljudstvo, ki je znalo s svojimi rokami očistiti deželo tujega fašizma in nacizma, bo tudi znalo uporabiti svoje pridobitve v prid tistim, ki delajo in grade — z rokami, z glavami — za boljšo bodočnost vsega naroda.

Devetindvajseti november pomeni začetek, ampak ta začetek je dober, ker so ga prizvale silne muke in bolečine, ker je vstal iz potokov krvi, ker so ga želele neštete žrtve, padle za svobodo. Tak začetek prerokuje — ne še danes ali jutri, ampak kadar bodo vse težke rane zaceljene in bo opustošena zemlja zopet rodila — sijajno bodočnost. Glave so bistre, roke so pridne — to se je pokazalo v štirih letih krutega, junaškega boja. In v svobodni bodo izvršile čudeže. Pozdravljena federativna narodna republika Jugoslavije!

KLUB ŠT. 1 JSZ SE ZAHVALI

Chicago, Ill. — Klub št. 1 JSZ si šteje v prijetno dolžnost, da se zahvali vsem, ki so na kakršnikoli način pomagali na prireditvi kluba 9. dec. t. l. Posebna zahvala gre še našim dobrim simpatičarkam Mrs. Nikolini Božičnik, in Mrs. Alich za njihno brezplačno delo v kuhinji od začetka do konca priredbe. Razumemo, da gre zahvala tudi vsem onim, ki so prodajali vstopnice v predprodaji. Hvala tudi trdkiki M. J. Schwenk za brezplačno posojilo pohištva za oder, kakor tudi Progresivnim Slovencem krožka št. 1 v Clevelandu za posojilo igre. — Tajnik.

GLAS IZ SAN FRANCISCA

Kot je bilo na kratko že poročano v prejšnji številki, se naj ponovno poudari važnost vseslovenske prireditve, ki se bo vršila v San Franciscu na Silvestrov večer 31. decembra. Vršila se bo v Civic Auditoriumu. Ves njen prebitok bo enakomerno razdeljen v pomoč ruskim, češkim in jugoslovanskim revnim ljudem v starem kraju.

Spored, ki je bogato pripravljen, se prične točno ob 8. zvečer. Je v njemu toliko izbranih točk, kot se jih ne dobi nikjer v navadnih ali tudi v boljših koncertnih prireditvah. Vsi Jugoslovani so vabljeni, da se te priredbe udeležijo. V Civic Auditoriumu je prostora za najmanj deset tisoč udeležencev. Naša dolžnost je, da ga napolnimo. Torej pridite in praznujte starega leta večer na vseslovenski veselici.

V nedeljo 10. februarja pa priredi tukajšnji odbor Bratovščine sv. Vlaho program in plešno veselico v Scottish Rite Auditoriumu. Tudi dobiček te priredbe gre v pomoč našim v starem kraju. Tukajšnja podružnica odbora za jugoslovanski/relif prosi vse za sodelovanje pri nabiranju in pošiljanju obleke in drugih potrebščin našim ljudem v starem kraju. Odbor nujno rabi pomoč pri tem poslu. Za vsa pojasnila, v čem lahko pomagate, pokličite ATwater 2059, ali pa Douglas 0800. Vsem našim somišljenikom srečno Novo leto in pa na svidenje na starega leta večer v Civic Auditoriumu. Anthony Kastelic.

NA SVEDSKEM zdravju nad trideset tisoč otrok, ki so jih pripeljali tja po zavezniskem prazniku nacističnih koncentracijskih kemp v poletju l. 1945. Na sliki na vrhu je devet mesecev star poljski otrok kot je bil, ko so ga našli med odpadki v nacistični kempu in na spodnji pa kot je isti otrok po dveh mesecih zdravljenja na švedskem. Skrbna nega in zdravniška pomoč je iz njega spet napravila zdravega dečka.

Ameriški družinski koledar

Ameriški družinski koledar za leto 1946 je zdaj v delu in izide koncem tega ali pa v začetku prihodnjega meseca. Cena posameznemu izvodu je \$1.50, za inozemstvo \$1.65 s poštnino vred. Pri večjih naročilih izdaten popust. Priporočamo vsem, ki si žele dobrega čtiva, da si ga naroče. Cena, kljub povišanju je še zmerom nizka za knjigo take velikosti. Razume se, da bo tudi čtivo v bodočem koledarju izvrstno in krasile ga bodo številne slike. Tiskano bo na finem papirju in lično v platno vezano. Torej, ako si ga še niste naročili, storite to takoj.

Do sredi prošlega tedna so poslala naročila za koledar sledeča društva, klubi JSZ in posamezniki: Anton Jankovič, Cleveland, O., 225 1st. Klub št. 27 JSZ, Cleveland, O., 200; Anton Zornik, Herminie, Pa., 150; John Zigmund, Strabane, Pa., 101; Joseph Kosić, Detroit, Mich., 100; Louis Barborich, Milwaukee, Wis., 100; Martin Judnich, Waukegan, Ill., 100; Klub 21 JSZ, Arma, Kans., 60; Klub 222 JSZ, Girard, O., 51; Ludwig Yoxey, Pueblo, Colo., 50; Joseph Snoy, Bridgeport, O., 47; Frank Remitz, Rock Springs, Wyo., 40; Frank Hribar, Cleveland, O., 35; James Dekleva, Gowanda, N. Y., 31; Joseph Cvelbar, Sharon, Pa., 30; Frank Stih, Sheboygan, Wis., 30; Klub 47 JSZ, Springfield, Ill., 30; Felix Strumbelj, Cleveland, O., 30; Frank Klua, Chisholm, Minn., 30; John Teran, Ely, Minn., 26; Klub 228 JSZ, Purglove, W. Va., 25; Anton Tomšič, Oakland, Calif., 25; Joseph Hvalina, Pittsburgh, Pa., 25; Nick Triller, Library, Pa., 25; Joseph F. Durn, Cleveland, O., 25; Matt Malnar, Willard, Wis., 20; 166 SNPJ, Imperial, Pa., 20; Alois Oceppek, Barberton, Ohio, 20; Anton Tratnik, Diamondville, Wyo., 20; Frank Bregar, Avella, Pa., 18; John Pečnik, Fontana, Calif., 17; Stella Murn, Washington, Pa., 16; Jacob Ambrozich, McKees Rocks, Pa., 15; Frank Novak, Los Angeles, Calif., 15; John Kobe, West Newton, Pa., 15; Mary Stroj, Indianapolis, Ind., 15; 38 SNPJ, Kenosha, Wis., 15; Frank Podboy, Parkhill, Pa., 15; Anton Potocnik, Cherokee, Kans., 14; 143 SNPJ, East Helena, Mont., 12; John Turk, Chicago, Ill., 12; Jacob Bergant, Lisbon, O., 11; Anton Žiberna, Ambridge, Pa., 11; Geo. Smrekar, Aliquippa, Pa., 10; Joseph Kosić, So. Chicago, Ill., 10; Jacob Kunstelj, Ely, Minn., 10; 299 SNPJ, Walsenburg, Colo., 10; 124 SNPJ, Forest City, Pa., 10; 300 SNPJ, Braddock, Pa., 10; Frances Oblak, Bridgeville, Pa., 10; Louis Jerasha, Superior, Wyo., 10; Mary Marinšek, Gallup, N. Mex., 8; Lenhart Werdinek, Thomas, W. Va., 8; 298 SNPJ, Somerset, Colo., 8; Fr. Hrschik, Virden, Ill., 8; Lovrene Bajc, Fairport Harbor, O., 8; 549 SNPJ, Elizabeth, N. J., 8; Mary Jellar, Klein, Mont., 7; Louis J. Lesar, Eveleth, Minn., 7; Anton Zupančič, Carmichael, Pa., 7; Frank Kosem, Elm Grove, W. Va., 7; 315 SNPJ, Canton, O., 7; 767 SNPJ, Summit, Ill., 7; 275 SNPJ, Maynard, O., 7; Sophie Kotar, Rains, Utah, 6; John Widmar, Livingston, Ill., 6; Anton Taskar, Helper, Utah, 6; Frank Klemene, Brownston, W. Va., 6; 335 SNPJ, Auburn, Ill., 6; Vinko Ponikvar, Chaput Hughes, Ont., Canada, 6; Joseph Jes, Warren, O., 6; Lucas Debeljak, Seattle, Wash., 5; 43 SNPJ, Aurora, Minn., 5; 379 SNPJ, Slickville, Pa., 5; Mary Russ, Greensburg, Pa., 5; 288 SNPJ, Vestaburg, Pa., 5; Frank Tamse, Ankeny, Iowa, 5; 407 SNPJ, Windsor Heights, W. Va., 5; Joe Kolenc, Aguilar, Colo., 5; 123 SNPJ, Panama, Ill., 5; Herman Drobeseh, New Waterford, C. B., Nova Scotia, Can., 5; Angela Blatnik, Duluth, Minn., 4; Albina Kravanja, Glencoe, O., 3; 242 SNPJ, Staun-

V odboru za leto 1946 so Joseph Snoy, tajnik-blagajnik; John Vitez, zapisnikar; Joseph Skoff, glavni organizator in Rose Skoff, organizatorica po nasebinah. Seje se bodo tudi v bodoče vršile vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 10. dop. v Društveni dvorani. Klub je ostal pri Prosvetni matici. Ravno tako ostane v nji društvo št. 13 SNPJ. Večje število izvodov Družinskega koledarja smo naročili iz več naselbin skupno. Upam, da jih bomo čimveč izvedli. Ampak številno čitateljev v teh krajih se z vsakim letom krči, ker jih nam redči smrt. Joseph Snoy.

DRUŽABNI KLUB VABI NA SILVESTROVO ZABAVO

Chicago, Ill. — Kot že prejšnjih par let tako priredi tudi letos Družabni klub slovenskega centra novoletno zabavo, in sicer na Silvestrov večer v ponedeljek 31. decembra. Vršila se bo v vseh prostorih Slovenskega delavskega centra na 2301 S. Lawndale Ave. Plesalce bo zabaval John Steblay iz Waukegana. Vstopnina je prosta. Vabljeni so vsi člani in prijatelji. Ob tej priliki lahko poravnajo tudi članarino za prihodnje leto. Občni zbor Družabnega kluba, ki šteje okrog 300 članov, se bo vršil v soboto 26. januarja v Centru. Po seji, na kateri bodo podana razna poročila in izvoljen odbor, bo domača zabava. V četrtek 31. januarja pa se vrši občni zbor delničarjev Slovenskega delavskega centra. Na svidenje na naši Silvestrovi zabavi v ponedeljek 31. decembra v Centru! Odbor.

Angleško delavstvo za krajši delavnik

Na konferenci zastopnikov delavskih unij v Angliji je bilo soglasno sklenjeno, da se delavni teden skrajša na 40 ur pet dni v tednu. Vsled ogromnih nemških zračnih napadov na angleška mesta je bilo delavstvo v Angliji vpreženo še bolj kot v Zed. državam in vrh tega vedno v smrtni nevarnosti pred bombami. Podrti predeli zahtevajo sedaj veliko delavcev in potreba za daljši kot 40-urni delavnik še obstoja. Toda delavci smatrajo, da je že čas 50 in 60-urno delo odpraviti in to se bo tudi zgodilo.

Italija problem za ves svet in i za samo zaše

(Nadaljevanje s 1. strani.) bodšine, ki so izkoriščanim dovoljeno, so eno in da le to pa nič drugega je demokracija. Prekrat v bedi ne koristi. Resnica je, da Italija potrebuje socialni prevrat, a je toliko revna, da tudi ako bi ga njeno ljudstvo izvedlo, kje potem zajeti živče? Tega ji more nuditi v sedanjih okoliščinah samo UNRRA in ta je politično orientirana, pa če še tako trdimo drugače. Ni pa verjetno, da bo italijanski proletarijat mogoče ohraniti zgolj v oklepih mitosovskih podpor (relifa), in še manj pa, da bodo zavezniški dovolj imoviti hraniti nad 35 milijonov ljudi v prid par milijonov bogatašev v Italiji. In pa njene starokopitne cerkve, ki se jim že majoje tla pod nogami že skoro toliko kakor na Poljskem, v Jugoslaviji, na Čehoslovaskem, pa še celo tudi v klerofašistični Španiji in v Avstriji.

TOREJ KAJ?

Če vse to upoštevamo, kaj naj storimo, da Italija lahko spet postane vredna članica družbe narodov? Tu je razpor. Kapitalizem v Ameriki, v Angliji in drugje, kjer se kaj pomeni, in pa Vatikan, so zato, da se Italijo otme "prošlosti". V tem so že veliko uspeli, a še več pa prilili olja na ogenj. A o tem v prihodnji številki. Naj le še omenimo, da je zavezniška vojaška oblast zelo stroga posebno v jugoslovanskem Primorju, in da je suspendirala slovenski "Primorski dnevnik", ker ni hotel prekljucati, da zavezniški oficirji vzdržujejo v Trstu, v Gorici in drugod tam okrog fašiste v uradih. Dejstvo je, da so naši ameriški in angleški uradniki gibanju

za pridruženje Primorja Jugoslaviji zelo neprijazni in so s tega stališča razpustili že precej organizacij in končno suspendirali tudi vplivni "Primorski dnevnik". Morda se bodo o tem v Moskvi kaj pobotali, toda vse kakor ne toliko, da bi bil optimizem za Jugoslavijo upravičen.

LETNA SEJA KLUBA ŠT. 1 JSZ

Chicago. — Člani in članice, pridite na letno sejo kluba št. 1 JSZ vsi. Vršila se bo v petek 28. decembra v SDC, 2301 S. Lawndale Ave. Po končanem dnevnem redu bo važno poročilo, ki bo zanimalo vse, torej so vabljeni na to sejo tudi nečlani. Prosimo, pridite točno ob osmih! Potrebno je, da to našo postojanko spet spravimo na nedejanje njeno prejšnje mesto aktivnosti in to bomo v stanju storiti le, ako se za to nalogo zavzamemo vsi, ki verujemo v stare, borbene naloge Jugoslovanske socialistične zveze. Nič čagati! — P. O.

POTREBUJEMO ZENE in DEKLETA

za zavijanje živilskih paketov. Stalno delo — Dobra plača. Kitchen Art Foods, Inc. 226 WEST ONTARIO STREET Del. 6374

GENERAL OFFICE CLERKS

PLEASANT—EASY WORK PERMANENT POSITION GOOD PAY MAILING SHOES 811 SOUTH WABASH

Shirt Press Operators

DAY OR NIGHT 7:30 a. m. To 4:00 p. m. 4:00 p. m. TO 11:00 p. m. HIGHEST WAGES PAID IN LAUNDRY WORK

Mattmiller Laundry

1637 W. CERMAK ROAD CANAL 3352

DROP FORGE DIE SINKERS

STEADY WORK THROUGHOUT THE YEAR Time and 1/2 over 40 hours APPLY

ARMSTRONG BROS. TOOL COMPANY

317 N. FRANCISCO AVE.

HOUSEMAN WANTED

\$46.00 for 5 Hours, 6 Days Week 4:50 p. m. to 1 a. m. STEADY — APPLY

HOWARD RADIO COMPANY

1735 W. BELMONT AVENUE Diversey 2000

Sewingmachine Operators

FOR SPORT WEAR AND "CASUAL DRESSES" WANTED "CASUAL DRESSES" WANTED High pay per piece. Steady

Dorall Sportswear

115 SO. MARKET — 6 FLOOR

SHORTHAND OPERATOR

Wanted immediately. \$35.00 weekly pay — Steady Apply HOWARD RADIO CO. 1735 W. BELMONT AVENUE Div. 2000

WOMAN

Light housework. Care of children Stay. Own room. No laundry 5 1/2 day week. — \$35.00 GROVEHILL 5544

"TO-DAY'S BEST JOB OPPORTUNITY"

WE NEED AT ONCE CABINET MAKERS — RELAY TESTERS RINGER ADJUSTERS — UTILITY MEN

KELLOG SWITCHBOARD & SUPPLY COMPANY 6650 South Cicero Avenue

"Secure your Future with an Old Established Firm" WE HAVE SEVERAL OPENINGS FOR

COIL WINDERS — ASSEMBLERS

STENOGRAPHERS — PACKERS

KELLOG SWITCHBOARD & SUPPLY COMPANY 6650 South Cicero Avenue

ARE YOU IN NEED OF
\$1000 — — \$2000 — — \$3000
TO AVOID THE SALE OF YOUR PROPERTY
Write or telephone
D. L. KRUEGER
111 WEST WASHINGTON STREET
Central 5225

IF ALL 'FOREIGNERS' WENT BACK TO THE 'OLD COUNTRY'

da smo od postojanke št. 4 JPO-SS, Sheboygan, Wis., prejeli znesek \$1000 za takojšnje pomoč Jugoslaviji. O tem smo sicer že poročali v novembru, toda so nekateri zainteresiranci poročilo prezrli.

Vsem zgoraj omenjenim, kakor tudi posameznikom in organizacijam, ki so pomagali zbrati omenjene vsote, se na tem mestu priskrbeno zahvaljujemo. Dasi ravno je to poročilo dokaz aktivnosti ameriških Slovencev za pomožno akcijo, vendar nabrane vsote niti malo ne zadoštujejo veliki potrebi nesrečnih ljudi v stari domovini. Medtem ko nekateri neprestano žrtvujejo in prispevajo v ta fond ob vsaki priložnosti, je med nami še premnogo takih, ki kažejo le umetno sočustvo in govorijo o veliki potrebi, osebno pa ne storijo ničesar. Taka moralna podpora ne bo nasitila niti enega lačnega želodca niti ne oblekla enega gola telesa.

Očividci, ki prihajajo iz Jugoslavije, pa ne širijo kake politične propagande, ko omenjajo, da je stanje naroda v domovini skrajno obupno, da so ljudje lačni in goli, da v gotovih krajih v daljavi 150 milj ni niti enega sela ali poslopja, da se člani družine skrivajo pred tuji, ker nimajo niti cunj, da bi si z njo pokrili svojo nagoto.

Sedaj deli največ pomoči UNRRA, koje relief jugoslovanskega ljudstvu do konca tega meseca bo predstavljala ogromno vsoto pet sto milijonov dolarjev vrednosti. V primeri s tem so naši prispevki kot kapljica vode v morju. Vendar pa od ameriških Jugoslovanov prejeto blago navdaja narod z zavestjo, da jih rojaki v tujini niso pozabili, in jih bodri in vzpodbuja, da še z večjo vnemo gradijo in obnavljajo svojo porušeno domovino in si postavljajo nov dom za svojo srečnejšo bodočnost.

Poglejmo si globoko v oči, raziščimo si svojo dušo in srce, potem se pa vprašajmo: Ali sem jaz storil svojo dolžnost?

Naš politični fond

Slovenski ameriški narodni svet je bil ustanovljen v prvi vrsti, da vodi politično akcijo v prid Slovencev in Jugoslovanov med ameriški Slovenci; reliefno delo je njegova sekundarna naloga. Nekateri med nami se zanimajo le za prvo, drugi le za drugo. Vendar brez političnega delovanja ne bi bilo, oziroma bi bilo zelo malo reliefnega. Ogromni del reliefnega dela vršijo naše postojanke in politično nam naklonjene organizacije, društva in posamezniki, ki pripeljejo tudi v politični fond. Iz tega fonda se krijejo vsi naši stroški v zvezi z reliefno akcijo, tako da gredo vsi reliefni prispevki prijeti v SANSov urad 100% za pomožno akcijo. V raznih naselbinah se vršijo shodi, predvajajo se filmi, prirejajo se veselice in predstave. V mnogih slučajih pa odgovorni odborniki pozabijo, da je mnogo stroškov plačanih iz našega političnega fonda, in odločijo, da gre ves preostanek od prireditve za pomožne akcije. SANS pa mora plačati stroške filmov, stroške govornikov, voditi kampanjo itd., vse na račun političnega

fonda. Pravilno bi bilo, da se v takih slučajih že naprej odloči gotova vsota tudi za politični fond. Denar, na primer, ki je darovan alinakolektan za pomožno akcijo, naj bo porabljen izključno v ta namen — za relief; od računane vstopnine in drugega čistega dobička pa naj gre gotova vsota za stroške SANSovega delovanja, v politični fond. Le na ta način bo mogoče držati ravnovesje med obema akcijama in ju nadalje vršiti.

Naše prihodnje prireditve

Predvajanje filma "Osvoboditev Belgrada" pod pokroviteljstvom SANSa se vrši v januarju in februarju v naslednjih naselbinah:

Nedelja 6. januarja EXPORT. Pa. Društvo št. 317 SNPJ.

Sobota 19. jan. ST. LOUIS. Mo. Podružnica št. 23 SANS.

Nedelja 27. januarja PITTSBURGH, Pa. Federacija SNPJ in SANSove podružnice v zapadni Pennsylvaniji.

Nedelja 3. februarja BROOKLYN, N. Y. Skupne SANSove podružnice.

Nedelja 24. febr. SPRINGFIELD, Ill. Podružnica št. 15 SANS.

Naselbine, ki žele videti omenjeni film, se naj obrnejo na naš urad za nadaljne informacije.

Ob zaključku leta

Tajništvo SANSa se priskrbeno zahvaljuje številnim prijateljem in znancem za lepa božična voščila in pozdrave. Ni nam bilo mogoče na vsa posamezno odgovoriti in se zahvaliti. Bodite si vsi svesti, da hvaležno cenimo izraze vaše iskrenosti in zaupanja. Obenem želimo VESELE PRAZNIKE in SREČNO NOVO LETO vsem prijateljem, odbornikom in podpirateljem SANSa, kakor tudi vsem onim, ki so potom naše organizacije pomagali moralno in materialno svobodnemu slovenskemu narodu v njegovi veličastni borbi za svobodo in srečnejšo bodočnost!

Stojimo na pragu novega leta in pred nami se odpirajo vrata k novemu delu. Prepričani smo, da bo leto 1946 eno najvažnejših za slovenski narod, torej tudi najvažnejše za članstvo našega SANSa. Sklenjen bo mir med bivšimi sovražnimi državami, sklenjene bodo pogodbe in določeni pogoji za bodoče sožitje narodov sveta, postavljene bodo meje, ki bodo delale okvir nam priljubljene rojstne domovine.

V novem letu po odločeno, bo li ves slovenski narod prebival skupno pod eno streho, skupaj v svoji federalni državi, ali bo še vedno ločen in raztresen in razcepljen pod tuje države, kamor so ga vedno potiskali mogočni tuji. Mi mu želimo popolno srežitev iz suženjstva, popolno združitve v eno skupno državo. V letu 1946 si naj sežejo v bratske roke Trst in Gorica in Korotan in zeleni Stajer z ostalimi deli prelepe Slovenije in si za večno zapejo svojo narodno pobratimljo.

Mirko G. Kuhel, tajnik.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

režim ter s tem za popolno izbrisanje slovenskega naroda z zemljevida.

Turčija je prišla v položaj, v katerem se zaveda, da je prišel čas, ko hoče Sovjetska unija z njo obracunati. Dasi je moderna Turčija nastala proti volji zapadne demokracije in s pomočjo Sovjetske unije, ki ji je v dobi po prvi svetovni vojni edina pomagala, je vzlic temu spet prišla pod takozvano angleško sfero. Angleži so uvideli, da njihova bojna mornarica Turčije ni mogla premagati, nato niso mogli preprečiti revolucije v Turčiji, ki je pomedla s sultanom in z njegovo starokopitnostjo. In potem, ko so Grčiji "dovolili" zaplesti se v vojno proti novi turški republiki in bili oboji tepeji, Grki na bojiščih, Angleži diplomatično — so se (Angleži) lotili svoje stare metode — pogajati se z gospodarjem, ki je postal gospodar, pa naj bo že tako ali tako. S tem je prišel vpliv Sovjetske unije na Turškem v ozadje, kar sicer ni bilo, dokler ni nastala vojna. Oziroma, dokler ni Hitler udaril v Rusijo. Turčija se je oklicala za nevtralnno in Rusiji zaprla Dardanele, ki so vrata v njeno Črno morje. Tega ji ne bo današnja Moskva nikdar odpustila, kot bi ji tudi carska Rusija je. Ampak sedanja je bila moderna, revolucionarna Turčija (ot Ata-turkom (Kemal pašo) naj v pomoč, dočim ji carji niso bili. Pa se sedanja Rusija na vse o spominja in od turške vlade v Ankaru zahteva — kar tako, zaenkrat le po stranskih potih, da je treba stare račune spraviti v red.

Molotov in njegova žena sta dne 20. decembra priredila našemu državnemu tajniku Byrnesu ter angleškemu tajniku vnanjih zadev Ernestu Bevinu v palači Spiridonovka svečan banket. A zjutraj istega dne so moskovski listi prominentno objavili apel dveh učenjakov gruziške univerze za popravitev krivice, ki jo je Turčija storila Gruziji (Georgiji), rojstni dežel Josipa Stalina. Učenjaka, ki sta znanstvenikom znana tudi v drugih univerzah po svetu, sicer svojega rojaka Stalina niti omenila nista. Pač pa, da je Turčija v času krvave borbe v Rusiji po prvi svetovni vojni izrabila priložnost in ukradla veliko gruzijskih krajev od morju ter s tem Gruzijo raztelesila na dve. Sedaj pa da naj pridejo tisti kraji nazaj tisti deželi, kateri spadajo, torej sovjetski federativni republiki Gruziji. Ko sta se Byrnes in Bevin zvečer tiste dne preoblačila za na banket pri Molotovu, sta se brzkone jezila, češ, kako more človek jesti, ko pa ti jo takle zvižčan mustafar zagode povsem nepričakovano! Pa ni bilo nepričakovano, le treseno je bilo v momentu, ko si take poteze Byrnes in Bevin nista pričakovala. Dejstvo je, da se gre za oljna polja in za oljna pristanišča, ki jih bi pod firmo Turčije Velika Britanija rada rešila zase, a USSR, posebno pa njena podružna Gruzija pa smatrata, da spadata njima. Turki so v stiski in tako je na konferenci velike trojice v Moskvi vzlic obilici vodke in kaviarja vseno več srda in spletk kot karkoli drugega.

Gruzija (ali Georgija, kot se jo označuje v angleškem tisku) je bila že pod carji napredna dežela. Socialdemokrati v nji pa so se dali premotiti angleškemu

imperializmu, pa francoskemu in ameriškemu, ter dobro hote oklicali svojo deželo za demokratsko neodvisno republiko. A oljne vrelce bi kajpada posedovali vnanji kapitalisti. To je šlo, dokler si ni Lenin opomogel, in dokler ni Trocki, ki je sedaj v šolskih knjigah v vseh republikah Sovjetske unije smatran za izdajalca, zgradil osnovne temelje za rdečo armado. Pod njeno silo je postala Gruzija ali Georgija spet del ruske, ali po novem, sovjetske državne tvorbe. Stalinu, ki je iz Gruzije, je bilo veliko na tem, da se to zgodi, in mu je uspelo. Tam nekod so tudi početniški kraji, kjer je bil nekaj mesecev Stalin na oddihu, in po vrnitvi pa priredil Byrnesu in Bevinu lep sprejem. A ob enem je v svojem tisku povedal, kaj in kako misli opraviti s Turčijo. Niso to prijetne zadeve za nikogar. Ampak ker može, ki vladajo, sveta še vedno smatrajo zrelim za ureditve po načelih vzajemnosti, pa se vsled tega kosajo posamezne dežele med sabo in z vsemi drugimi, kako bi druga drugo oćganile. Ob enem s tem negujejo vse stare vzroke, radi katerih so se vojne dogajale v prošlosti, in začno ustvarjajo nove, čeprav v isti sapi govore tudi o miru in o organizaciji združenih narodov, ki pa je doslej le še komaj nekako društvo za razgovore in debate.

Steven Warnick (Stefan Vrančić, Hrvat po rodu), ki izdaja v Chicagu tednik "Jugoslovanski Glasnik", je dejal poročevalcu čikaške Tribune, da so njegovi ljudje oboževali Tita do približno poldrugega leta, namreč dokler niso spoznali, da je on le ruski agent. Warnick je bil nekdo navdušen "kraljevas" in desna roka konzulu Kolombatoviću, poleg nekega Slovenca, ki je bil še bolj pretkan in zajemal kolikor so mu pač dovolili bodisi napredni, kraljevaški ali pa klerikalni ljudje, in si ob enem zmerom pomagal kam h koritu. Tudi sedaj je ob njemu in kakor Warnick, tako tudi on ruje proti federativni jugoslovanski republiki. Skoda, ker se mora ljudski denar zapravljati pod masko demokracije v tako protidemokratske namene.

Kralj Peter se v Angliji še togoti, da "mojega" ljudstva Titu ne bo prepuštil. "Mojemu ljudstvu sem jaz z njegovim odobrenjem ustaven kralj," pravi Peter, "in ostal mu bom zvest." To je po Petrovem mnenju edina prava demokracija. Naj bo k temu dodano, da ga je nedemokratska Titova ustavodajna skupščina pripravila ob več kot pol milijona dolarjev dohodkov, ki jih je prejel iz žepov jugoslovanskih delavcev in kmetov.

Edgar Ansel Mowrer, ki je ne le v amerškem, ampak tudi v svetovnem tisku priznan žurnalista, se je ob naključju tudi zapletel v "Titovo Jugoslavijo". V svoji koloni v Chicagu Sunu z dne 18. dec., ki jo objavlja ob enem v raznih drugih listih, pravi med drugim: V roke mi je prišel zelo neobičajen dokument. Rečeno je, da je to del poročila, ki ga je pripravil Srb Dragi Nikolitch, kateri je po dveh mesecih sodelovanja s Titom pobegnil iz Beograda v inozemstvo. Ta del poročila, ki sem ga prevedel iz Nikolitcheve francoščine v angleščino, trdi, da se nanaša na dobesedni govor srbskega demokratskega voditelja Milana Grola v obraz Josipu Brozu-Titu. Grol je Titu dejal med drugim: "Primoran

sem vsled tvojih diktatorskih komunističnih početij, izstopiti iz tvoje vlade. Tako mislijo tudi mnogi drugi, ki sodelujejo s tabo, pa si ti ne upajo tega povedati v obraz... Ker nismo zabiti, smo vedeli, da je bil tvoj cilj komunistična diktatura. Ampak vzlic temu smo se odločili delati s tabo v veri, da si dovzetan za kompromise, s kakršnimi bi naši deželi skupno največ koristili. Ampak vsaka stvar ima meje. Nič več ne moremo prenašati dejstva, da nam vsak trenutek greniš zavstva kot možem, kot demokratom, kot Srbom in kot Jugoslovanom. Zabili si si v glavo, da si nadčlovek, firer (imenoval ga je takzvanemško besedo), pred katerim mora vsakdo obledeti... Vedno smo razumeli, da ti manjka izobrazbe, ampak tega nismo smatrali za zadosten vzrok, čemu bi nam ti ne smel vladati. Kar je slabše, tebi popolnoma manjka smisel za politično razumevanje in za državništvo. Ne razumeš drugega jezika kot jezika nasilnosti... Zadušil si vsa naša zgodovina. Jugoslavija je v tvojih očeh začela obstojati šele tisti dan, ko si se ti vrnil vanjo kot ruski državljan iz Moskve in se postavil na čelo dežele. Srbsko edinstvo, za katerega se je naše ljudstvo borilo stoletja, je bilo zatrto. In Srbi pa so (v federativni Jugoslaviji) razdeljeni med pet avtonomnih krajev. Tako, kot jaz mislim, mislijo vsi v Jugoslaviji, razen 50,000 do 70,000 komunistov v nji... Tvoj režim je izred vseh v zgodovini najbolj obsodljiv. Padel boš, ker vse kar počneš, greši proti svetovni moralnosti. Ne zanašaj se preveč na naklonjenost sil, ki so sedaj s tabo. Celo Moskva se nekega dne lahko odloči zahtevati od tebe račun za tvoja dejanja... Kajti ti si vzrok, čemu je nastalo med Jugoslovani do Rusije neizmerno sovražstvo, torej do dežele, ki so jo Jugoslovani doslej imeli zmerom najbolj v čislju. Torej kličem ti, da se predrugeš, kajti to ti je zadnja priložnost... — Mowrer dodaja k temu: "Očividno je, da ako veliko Jugoslovanov misli enako kakor Milan Grol, ali kot on trdi, da mislijo v nji, tedaj se tam lahko zgodi karkoli." To se pravi, civilna vojna, atentati, pa še kdove kaj! Ampak če je Milan Grol Titu v obraz res tako govoril, in ostal živ, je že to važen dogodek. In prav tako važen je, da je odšel s stenografiranim Grolovim govorom v inozemstvo njegov tovariš Nikolitch. In važno je izmed vrstic posebno tole dognati: Grol ovija svoja demokratska gesla v tarnanja, da so Srbi razdeljeni med pet avtonomnih dežel, in s tem se je izdal, da ni demokrat, ampak da sanja o Veliki Srbiji, torej o taki Jugoslaviji, kakor je bila pod Pašičem, Aleksandrom in njunimi nasledniki.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5700

BARETINCIO & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva.
Deset članov (ic) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO 23, ILL.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA
Parkview Laundry Co.
1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.
Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno
TELEFONI: CANAL 7172-7173
ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
ADRIA PRINTING CO.
Tel. MOHAWK 4707
1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Pomožna akcija med Slovenci napreduje

Dasi ravno se zadnje čase ne vrši posebna kampanja za zbiranje finančnih prispevkov v korist pomožne akcije (radi 8. vojnega posojila in Community War fonda take kampanje niso imele uradnega značaja), so naše podružnice, podpirajoča društva in dobrodelni posamezniki vseeno spomnili potrebe in pomanjkanja v stari domovini ter potom raznih prirediteljev, shodov in kolekt nabraji in poslali v SANSov urad \$8,505.68 od 1. novembra do 20. decembra. Prvi trije tedni v decembru so prinesli \$5,043.30 v ta plemenit namen. Skupni prispevki za pomožno akcijo, ki so bili poslani do dotičnega dne v naš urad, znašajo \$110,759.43. Na tem mestu bomo omenili le največje vsote, ki so nam bile poslane, ne moremo pa radi omejenega prostora vključiti imena posameznih darovalcev, ki so nam bila poslana zaeno z denarjem. Uradnikom podružnic, društev in drugih organizacij priložimo, da sami sestavijo svoja poročila in jih odpošljijo listom za priobčitev.

V tej dobi smo prejeli od podružnice št. 1, Detroit, Mich., \$1,144. Po \$650 sta poslali podružnici št. 36, Waukegan, Ill., ter št. 50, Denver, Colo. Podružnica št. 39 v Clevelandu je prispevala \$500 in enaki vsoti podružnica št. 48 v Collinwoodu ter Progressive Slovenke. Podružnica št. 33 v Bridgeportu, Ohio, je poslala dva zneska v skupni vsoti \$323.25, št. 53, Johnstown, Pa., pa \$240. Za Milwaukee je kreditirana vsota \$258.23, kar pa ne vključuje prispevkov, ki so bili nabrani na shodu dne 9. decembra. Podružnica št. 30 v Sharonu, Pa., je prispevala \$100, št. 12 v West Aliquippi, pa \$53.05.

Centralni odbor podružnic SANSa v Clevelandu je izročil nadaljno vsoto \$800. Centralni odbor podružnic v Chicagu pa \$710.

Zavedni rojak Joseph Janesh iz Neelyville, Mo., je pričel agitirati med ondotnimi rojaki in

drugimi somišljeniki ter nabral lepo vsoto \$211. Postojanka JPO v Coverdalu, Pa., je prispevala za pomožno akcijo \$100. Ameriška-Slovenska Zveza iz Sheboygana pa \$50.

Istrski družabni klub v So. Chicagu se je pridružil darovalcem z zneskom \$70; enako vsoto je klub poklonil tudi za SANSovo politično delovanje.

Manjša darila v skupni vsoti \$97 so poslale tudi sledeče podružnice: št. 18, Sheboygan, št. 24, Virden, Ill., št. 90, Kirkland Lake, Kanada, št. 91, Chisholm, Minn., št. 94, Hostetter, Pa., št. 96, Auburn, Ill., in št. 97, Newark, N. J.

Federacija SNPJ za Westmoreland County, Pa., je darovala \$50 in enako vsoto tudi krožek št. 10 SNPJ, Salem, O. Društvo št. 476 iz Salema je darovalo iz blagajne \$25. Društvo št. 237 SNPJ, Conneaut, O., je zbralo za reliefno akcijo SANSa \$49. Prireditve društva št. 50 SNPJ, Clinton, Ind., pa je prinesla čistega \$98.05. Društvo št. 398 SNPJ, Brownsville, Pa., je darovalo iz društvene blagajne \$25, na društveni veselici pa so darovali posamezniki \$26. torej skupaj prejeto \$51. Društvo št. 240 SNPJ, Bentleyville, Pa., se je spomnilo stare domovine z zneskom \$20, pri št. 256, Benld, Ill., pa je bilo nabrano \$38. Društvo št. 91 SNPJ, Johnstown, Pa., je darovalo \$5, št. 266 SNPJ Muskegon Heights, Mich., \$6, št. 388 SNPJ, Purglove, W. Va., pa \$14. Hvalevredno bi bilo, da bi se na isti način pokazala še druga podporni društva bodisi pri SNPJ ali drugih podpornih organizacijah.

Posamezniki, ki so poslali svoje prispevke naravnost v naš urad, so bili iz Chigaea sledeči: Minka Alesh \$25, po \$10 John Borse in Betty J. Sears (Sajovic); po \$5 Louis Beniger in Leo in Alma Gratchner, z Berwyna, Ill., Jacob Zupan, iz Hudsona, Wyo., John Pinter ter Jack Tesovnik iz Roundupa, Mont. John Dekleva in Math Karnelj, Somersset, Colo., sta prispevala po \$10 vsak. Prispevki od drugih posameznikov so znašali \$4.25. Omenjeno naj bo še enkrat.

Stop it!

Ni treba, da bi se mladič navadil pomežikovati radi slabe razsvetljave sedaj, ko je dovolj žarnic na razpolago.

Swap it!

Zamenjajte izgorele kakor tudi prevelike ali premajhne žarnice za nove, ki Vam bodo dajale dobro, zadostno razsvetljavo — po vsej hiši. Denite žarnice, kjer jih manjka. Imejte nekaj odvisnih na rokah. Samo pokličite RANdolph 1200. Pripeljali Vam bomo na dom vse nove žarnice, ki jih želite.

Postlužite se našega liberalnega načina izmenjave. Vedite, da vsem našim odjemalcem brezplačno obnovimo navadne izgorele žarnice, ki so zaznamovane "Property of C. E. Co." or "Renewal Service".

Razsvetlite svoj dom, ki bo varnejši, če bo več luči. Udenite novo žarnico v vašo obedno sobo, v shrambo, na stopnišča v podstrežje, klet, in imejte jih vedno nekaj na "razpolago".

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

PUTTING THE HEAT ON BRITAIN

We note with interest that AFL President William Green has asked Prime Minister Clement Attlee to take steps to end the killing of Jews in Palestine by British troops. We also note that British troops are being used in alliance with Dutch and Japanese armed forces to fasten white imperialism firmly upon the people of Java. And, above all, we note the glee with which capitalist editors comment upon such doings by a nation that has now come under the authority of people who call themselves Socialists.

Perhaps we American Socialists should join in the cry against British Socialists. But the *ADVOCATE* doesn't think so.

We regret, of course, that the British Socialists find it impossible to live up to the highest Socialist concept of freedom, democracy and internationalism. But we also understand that they can't.

The reason why Britain must preserve its empire—at whatever cost—is that the British people live upon their empire. That, we submit, settles the matter. We just don't have the right to ask the population of England, Scotland, Wales and Ireland (not Eire) to commit suicide or even to sacrifice living standards.

We would be opposed to having Americans do what the British Labor government is doing, however. We are not inconsistent in this, because this nation does not need outside sources of food and other necessities. If it were a case of steal, enslave and exploit or die, however, we'd do what would be necessary to live.

Frankly, the *ADVOCATE'S* highest immediate hope is that the British Labor government can and will end the private-profit system and the class society of capitalism at home. After that is done, perhaps it will be possible for the Labor-Socialist government to ease the burdens of inhabitants of those areas under its control.

It is the *ADVOCATE'S* opinion that no nation other than the United States can depart abruptly from all of capitalism's evils so long as America remains capitalist. We say this with the fact in mind that Russia already has accomplished its revolution, and was able to do so only because Russia has resources which no other nation other than capitalist America possesses.

We would like to see the American people clear the way for International Socialism in the only way it can be done—by making this nation a Socialist commonwealth. But perhaps most Americans prefer pointing to the moat in their neighbors' eyes to removing the beam from their own.—Reading Labor Advocate.

THE MARCH OF LABOR

ORGANIZED LABOR REACHED ITS GREATEST STRENGTH IN HISTORY IN 1945—
14,500,000
UNDER UNION CONTRACTS.

THE MEDAL OF HONOR, THE NATION'S HIGHEST AWARD, HAS BEEN WON BY 2ND LIEUT. STEPHEN GREGG, BAYONNE, N.J., MEMBER OF LOCAL 16, INDUS'L UNION OF MARINE AND SHIP-BUILDING WORKERS, C.I.O.

THE AVERAGE 1939 PAY OF BACKINGHOUSE WORKERS WAS \$1080.

BUY U.S. WAR BONDS—REGULARLY!

THIS UNION LABEL UNDER THE SWEATBAND IS A GUARANTEE OF A HAT MADE OF NEW GOODS UNDER FAIR AMERICAN WORKING CONDITIONS.

UAW FIGHTS FOR THE PEOPLE

If ever a strike was completely justified it is the strike of the CIO United Auto Workers against General Motors.

The union's demand for a 30% increase in wage rates to maintain take-home pay without increasing prices is reasonable and public-spirited. It can easily be met from record auto profits.

The workers and their union have shown the greatest patience in the face of endless provocations.

They have done everything possible to settle the issue around the collective bargaining table, and on the basis of economic facts. They have urged conciliation. They have proposed voluntary arbitration.

But General Motors has refused to negotiate in good faith. It has refused conciliation. It has been unwilling to submit the facts of the case to public and impartial scrutiny. And when it failed to accept the union's offer of arbitration, no recourse was left to the workers but to strike.

The exclusive responsibility for this stoppage rests with General Motors. It has in effect struck against labor and against the public.

The Auto Workers, on the other hand, are fighting not only their own but the people's battle—against profiteering and price increases, and for increased mass purchasing power to promote prosperity and avert depression.

—CIO News

G. I. Joe Discovers His Real Friends

Service Paper Printed in Japan Editorially Insists That Fighting Lads Are Penetrating Anti-Labor Propaganda

Where'er they go around the globe, our soldier boys set up newspapers. In the main, they refuse to permit the "brass hats," or anyone else, to dictate editorial policies. Of course, that is as it should be.

A few days ago we received a copy of the "Honshu Pioneer." It is printed in Urawa, Japan, and its editors proudly boast that it is "the first G. I. daily in Japan." With the paper came a letter from a youngster from California.

"Read the editorial," he urged. "It shows that all the service men are not anti-labor, even though some people would like everyone to sink to the contrary."

Here is the editorial, and a very good one it is: "During the war years, a high proportion of the American press took every possible opportunity to attack labor unions and thereby discredit the entire labor movement."

"This propaganda campaign paid off, in letters from service men all over the world. Basing their opinions on what they read and heard, they tended to be not only bitter, but at times very unfair."

"Now, however, they are changing their tune. 'Men stranded in every part of the world, waiting for the ghost ships that never arrive, are finding out who their real friends are.'

"It seems that labor is the only organized group in the country which is able to see through the demobilization fog and is making a definite stand on the subject."

"Labor is turning its big guns on both Congress and the service leads in an attempt to get us home."—Labor, Washington, D. C.

MORE ON THE TRIESTE PROBLEM

Trieste remains one of the most ticklish postwar problems. In my opinion, the best statement on it is the pamphlet entitled "Trieste" by A. J. P. Taylor, Fellow of Magdalen College, Oxford, and published in the U. S. by the United Committee of South-Slavic Americans (465 Lexington Ave., New York 17, N. Y.), which still has about 2,000 copies for free distribution.

Here is a short piece from the Sept. 21 Free Europe (London):

The Council of Foreign Ministers heard the views of the Yugoslav and Italian representatives on the question of the Italo-Yugoslav frontier. It is on the cards that M. Edvard Kardelj, the Yugoslav Vice-Premier and a Slovene, asked for a frontier along the river Socha (Isonzo), including the town of Trst (Trieste). Yugoslavia claims an area approximately 3,500 square miles, in which roughly 530,000 Slovenes and Croats and 270,000 Italians live.

The old Italo-Yugoslav frontier was fixed at Rapallo on Nov. 20, 1920, amended in favor of Italy by the Rome Treaty of Jan. 27, 1924. Yugoslavia was then forced to agree to the incorporation of Rjeka (Fiume) in Italy, although under the Rapallo Treaty it was to have been a Free City.

Signor Alcide de Gasperi, Italian Foreign Minister and present premier of Italy is not in a position today to receive the strategic appeals successfully used by the Sonnino and Orlando after the last war to override the interests of the Yugoslav people. The Italians are now resorting to ethnographic arguments to which they give a peculiar twist. Italians are to be found mainly in Trst and in the smaller towns of the Western littoral of Istria as far as Pulj (Pola). Italy wants these towns to remain within her frontier, but as these depend for food on the surrounding countryside, they also claim a number of neighboring villages although the population there is Slovene or, as in Istria, Croat. Italy is prepared to accept as a frontier the line suggested by President Wilson on April 14, 1919, which the Italian Prime Minister Orlando then rejected. The "Wilson Line" however was far from just and to suggest it today would be to flout the rights of the Yugoslavs. To give Yugoslavia the Italian ethnic islands along the coast—which are the result of Venetian colonisation—may cause some hardship, which however could be considerably reduced by an exchange of population. But to give them to Italy would cause greater hardship still to greater numbers.

Let us not forget that the Yugoslavs have been our Allies and have made heavy sacrifices in the war; while the Italians fought the Allies and came over late in the day only when they saw that they had backed the loser.

Italy does not need Trieste as a port. She has enough Adriatic ports and Venice will certainly not suffer if Trieste goes to Yugoslavia, whereas the minor Yugoslav ports like Sibenik, Split and Dubrovnik, are of little use for they have no convenient connections with the hinterland beyond the Dinaric Alps. Trieste and Rjeka, however, have good rail links with Yugoslavia's richest provinces, notably Slovenia and Croatia. Before the First World War Trieste and Rjeka cleared annually 10,200,000 tons of goods. When these two ports were in Italian hands the volume fell to

2,800,000 tons (average for 1934-38).

As Trieste and Rjeka serve not only Yugoslavia but also a hinterland extending much further, the following compromise solution is suggested in some quarters: Rjeka, whose port traffic was four million tons in 1913, should be given to Yugoslavia, while Trieste should be made into a Free City. The authors of this solution have short memories. They have apparently forgotten the case of Danzig where a similar device was unsuccessfully tried. The Danzig Germans acting at the behest of Berlin systematically sabotaged the economic interests of Poland, the city's only hinterland. It may be well to remember Mr. Eden's words in the House of Commons on December 15, 1944, on the subject. He said that as rapporteur of the League of Nations Council on this "wretched Danzig business" he knew better than anybody that the system of the Free City was "quite unworkable." To introduce such a system in Trieste would be to sow the seeds of lasting discord between Italy and Yugoslavia.

Political common sense, too, tells against imposing on Trieste the Free City status. During the twenty years when Trieste was in Italian hands the port has suffered considerably. Italian imperialism used it to cause bad blood between Austria and Hungary and their neighbors of the Little Entente, particularly Czechoslovakia and Yugoslavia. The Danube countries could profit little from Italian imperialist intrigues backed by neither material or military resources. Trieste in Yugoslav hands will naturally be an instrument of political influence, but it will not be directed against any Danubian countries. It will be used to further political and economic collaboration without which these countries cannot enjoy security and prosperity.

STAINS

By THEODOSIA GARRISON

The three ghosts on the lonesome road
Spake each to one another,
"Whence came that stain about your mouth
No lifted hand may cover?"
"From eating of forbidden fruit,
Brother, my brother."

The three ghosts on the sunless road
Spake each to one another
"Whence came that red burn on your foot
No dust nor ash may cover?"
"I stamped a neighbor's hearth-flame out,
Brother, my brother."

The three ghosts on the windless road
Spake each to one another,
"Whence came that blood upon your hand
No other hand may cover?"
"From breaking of a woman's heart,
Brother, my brother."

"Yet on the earth clean men we walked,
Glutton and Thief and Lover;
White flesh and fair it hid our stains
That no man might discover."
"Naked the soul goes up to God,
Brother, my brother."

UNITY IN DIVERSITY

LOUIS ADAMIC

The following is an excerpt of an address delivered by Mr. Adamic before the Manhattan Women's Division of the American Jewish Congress.

Today we are a victorious power, with opportunities for leadership such as history has never before offered to any nation. Are we going to be able to take advantage of them?

In the military crisis just behind us, our material power was tremendous, but spiritually-politically we were weak. Despite the tremendous sacrifices and heroism that marked our war effort, few of our men knew what they were fighting for. Even the late Franklin Roosevelt, a truly great leader, failed to give the country a vivid, clear idea of the real significance of this period. We indulged in Darlanism; we used Badoglio; we supported Mikhailovich in Yugoslavia long after he had been exposed as a collaborator with the enemy.

During the war the cry was for unity. Roosevelt was a great master at manipulating our imperfections, of making us seem and be better than we were, and for the duration we did have a sort of unity. All kinds of people paid lip service to that unity, and here and there the process of integration in our population was really advanced. In the foxholes gentiles and Jews, whites and Negroes saw one another as men and came to respect the groups to which they belonged.

But looking at the country today, a few months after victory, it is doubtful if the process of unity, of integration was decisively and definitely strengthened by the war period. Many of our soldiers, to say nothing of the civilian population, are as anti-Semitic or anti-Negro today as they ever were; some more so. Some of them now in Germany appear to be little better in their approach to racial and religious matters than were the Nazis. While the old Jew-baiter and war criminal Ley, just before committing suicide, confessed that the biggest mistake and crime of the Nazi party was anti-Semitism, some of our officers and soldiers behave toward Negro troops in Germany with an attitude that would have delighted Goebbels.

Ours is a heterogeneous, multi-national, multi-religious country. I think this is the most important fact about it. It is the central point of our American history, although as yet not acknowledged as such by our historians. Our phenomenal industrial development hinges on that point. So does our political development.

As such, this country works in two directions at once—splitting up into racial, national, religious minorities, and on the other hand weaving unity from the strands of diversity. Whether the forces of integration or of disintegration predominate at any given moment depends upon the general temper of the people, upon our economic situation, upon the nature of our foreign affairs, upon the rise and fall of prejudice. It depends, basically, on how much good will we have for what kind of people.

Just now in America disintegration seems to be in the lead. Anti-Semitism, racism, anti-Negroism, anti-alienism are sharply increasing. Along with the waves of strikes, our sharpening attitudes on racial and religious grounds are signs of the psychological battle for postwar control now raging in the country—and also for decisions in our foreign policy.

If disintegration is in the lead now in our American life, if Fascistic racism and tensions among religious groups are on the increase only a few months after we have defeated Fascism on the battlefield, why is this so?

In Yugoslavia, I am informed, there is a tendency for people to love one another because they are consecrated to the same cause or causes. What are our causes here? To get a new car, a new refrigerator as soon as possible? To see that someone doesn't get the best of us? We are Christians (some of us) and anti-Semitic at the same time. We are committed to the idea of brotherly love, but we hate men because they are dark. The contradiction is found not only in our individual attitudes. Our Secretary of State protested to Bulgaria over her elections and made himself vulnerable to ridicule because he comes from So. Carolina, where election practices are worse than they have ever been anywhere in the Balkans. We live in a fog of confusion, perplexity, bewilderment, sporadic ill-will, sentimentality, tinged at times with hopelessness.

Why is this so? It is largely because few of us understand what makes America unique, what America is, how she was built, how her institutions and way of life came into being, and what they rest on.

Who and what is to blame for this? In general, I should say the blame rests on our leadership and in our education. Our entire national atmosphere is in the grip of a tremendous and complicated fallacy which has been perpetrated and spread by our history-writers and educators and leaders generally who have no real idea of what America is and what her role in the world could be.

It has long been customary for many Americans, including history writers, to regard the United States as an "Anglo-Saxon" country with a white-Protestant-Anglo-Saxon civilization struggling to preserve itself against infiltration and adulteration by other civilizations and cultures brought here by Negroes and foreigners of all kinds, including Indians.

I say this is a fallacy—a fallacy causing much mischief in our domestic and foreign affairs.

This fallacy is the basis of much

of the prejudice and discrimination rampant in the country which work against the so-called minorities: It is taught in our schools; it underlies much of our writing. It is responsible for such events as the recent riots of white youngsters against Negroes who attend their schools.

We can counter this fallacy only with a true concept of our country, which is this: the pattern of the United States is not essentially Anglo-Saxon although her language is English. Nor is the pattern Anglo-Saxon with a motley addition of darns and patches. The pattern of America is all of a piece. The pattern of America is American. It is not an extension of only England or Britain, but also of much of the rest of the Old World, including Africa and Asia. The pattern of America is the blend of cultures from many lands woven of threads from all corners of the earth. Diversity is the American pattern—the stuff and color of the American fabric.

Our United States is a new civilization, owing a great deal to the Anglo-Saxon strain, owing much to the other elements in heritage and growth, owing much to the unique qualities and strong impulses which stem from the sweep of the continent between two oceans, the mixture and interplay of its peoples, the plenitude of its resources, and the skill of all of us—Britons, Irish, French, Spanish, Scandinavians, Italians, Germans, Slavs, Greeks, Negroes, Orientals, Protestants, Catholics, Jews—have brought here or developed here in the past 300 years.

As Walt Whitman put it: This country is not merely a nation but a teeming nation of nations.

NEW YEARS EVE PARTY DECEMBER 31

Chicago, Ill.—It's all planned for New Years Eve. A party will be given by the Slovene Center Social Club at their own headquarters. The date is Monday evening, December 31, at 2301 S. Lawndale Ave. This is our annual get-together and we hope to have a fine celebration. There will be good music for both old and young dance lovers. The kitchen and refreshment departments will be well stocked and serviced. We cordially invite all members to attend and bring their friends along. Let's start the New Year off right and attend the Party December 31. The admission is free.—Committee.

AGED HOLINESS

King David and King Solomon
Lived various kinds of lives;
They cut up various diodes
With various kinds of wives;
But when they saw death coming,
With various kinds of qualms,
King Solomon wrote the Proverbs,
And King David wrote the Psalms.

FOR MAILING OF PARCELS TO EUROPEAN COUNTRIES

Postmaster Ernest J. Kruegen in Chicago calls attention to postal requirements for mailing of parcels to European countries, it having been observed with resumption of limited mail service to countries of Europe that mailers generally are not familiar with conditions governing the acceptance of parcels.

Articles must be packed securely in strong double-faced corrugated fiber board containers or containers of equal strength. Containers should be tied with strong cord. Parcels are limited to 11 pounds, 3 feet 6 inches long and 6 feet in length and girth combined.

Only one parcel may be sent in any one week from the same sender to the same addressee, with the exception of Greece, and to Great Britain and Northern Ireland, to which countries parcels are limited to one each 2 weeks and one each 30 days respectively.

The name and address of both sender and addressee must be complete and should be written or printed with ink directly on the parcel if possible, or if on a label the directions may be typewritten. The name and address of sender and addressee should also be on a card or slip of paper placed inside of the parcel.

Parcel post packages to foreign countries must be accompanied by certain forms, as follows:

A sticker—Form 2922—must be glued to every parcel. On this form must be shown the disposition to be made of the parcel if it cannot be delivered to the original addressee.

Custom Declaration—Form 2966 (card form). One or more of this form, depending on the country to which the parcel is sent, is required on every parcel. On one side of this form must be shown signature and address of the sender and the name and address of the addressee and the disposition to be made of the parcel if it cannot be delivered to the original addressee. On the other side of the form an itemized description showing exact quantity and value of each item in the parcel must be given. It is not enough to state "Foodstuffs", "Merchandise", "Clothing" or such general terms. If the parcel contains foodstuffs, state the quantity and kind. If it contains articles of clothing, state whether coat, dress, stockings, underwear, etc., and the kind of material the article is made of—whether wool, silk, rayon, cotton, etc. Form 2966, when in card form, must be tied to the package.

Custom Declaration—Form 2967—is to be used only on parcels to France and France Colonies.

Dispatch note—Form 2971 (card form). On one side must be shown the disposition to be made of the parcel if it cannot be delivered to original addressee, and the name and address of the addressee, and on the other side must be shown the number of customs declarations accompanying the parcel, the weight of the parcel and the amount of postage paid. Form 2972,

when in card form, must be tied to the package.

Special Notice: Because of the temporary shortage of "Forms 2966—Customs Declaration" and "Forms 2972—Dispatch Note" these forms are furnished in printed paper sheets and are to be filled in the same manner as the card forms. When in paper form, the number of customs declarations required must be enclosed in an open envelope furnished by the sender who shall endorse on the outside of the envelope "Customs Declaration". Also a properly completed sheet form of the declaration must be pasted to the parcel by the sender. When a "Form 2972"—Dispatch Note—is required and the paper sheet form is used, it must also be enclosed in the envelope containing the Custom Declarations and the envelope endorsed "Custom Declaration and Dispatch Note". The envelope must be handed to the receiving clerk who, after checking and dating the form or forms, will return it to the mailer. The mailer will then tie the envelope to the parcel by means of a cord passed first under the flap of the envelope before sealing it, in such a manner that the envelope lies flat on the parcel under the string.

Custom Declarations should be prepared in ink or by typewriter. The contents must be accurately described in the English language, although an interlineation (entry) in another language is permitted. Consult the Post Office for the number and kind of forms required on your parcels.

USSR: Parcels containing used clothing must have a certificate of disinfection enclosed obtained from any commercial disinfection concern. Only certain articles and in certain quantities may be sent. Consult Post Office for information.

Prohibited Articles: Matches, intoxicating liquors, poisons, explosives and fire arms. Italy also prohibits tobacco, cigarette lighters, and saccharine and derivative products.

Gift Parcels should not exceed 25 dollars total value.

Albania, Czechoslovakia and Hungary. No parcel post service. Gift parcels may be sent at the letter rate up to 4 pounds 6 ounces in weight, 24 inches long and 36 inches in length, breadth and thickness combined. One copy of sheet form Customs Declaration (Form 2976-A) must be enclosed in the parcel, and one sticker (Form 2976 C1) affixed to the outside.

Ernest J. Kruegen, Postmaster.

"200 FAMILIES" HIT

General de Gaulle has moved to nationalize the Bank of France and four other large banks. For generations, the Bank of France has been controlled by the 200 great families which possessed practically all of the "good things" in France.